Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

8-мы год выданьня.

ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА.

№ 201 (2093) Аўторак, 6-га верасьня 1927 г.

Кошт нумару 4 кап.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: Менск, рог вуліц Леніпскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варачаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. (2-гі Дом Саветаў). Тэлефон № 244.

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА. ... 1 год ... 7 р. Зьмена адрасу: Іншагародніх—20 к., мясцовых—10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ. ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх паштова-тэлеграфных канторах.

АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

За далейшае зьніжэньне выдаткаў.

Аб'яднаны пленум ЦК і ЦКК УсеКП у сваіх пастановах [illegible] аб неабходнасьці скарачэньня выдаткаў на адміністрацыйны апарат. [illegible] Так, на апарату Нар. Кам. Шляхоў праведзена скарачэньне на 40 проц., Нар. Кам. Грашовых Спраў на 37 проц., Наркамгандлю—на 23 проц.

[illegible] Удалося скарадзіць яе ў многіх месцах СССР на 40-50, а ў некаторых выпадках і да 70 проц.

НКРСІ у гэтай працы паставілі перад сабой задачу [illegible] не чакаючы якіх бы то ні было штуршкоў і ўказаньняў з боку органаў РСІ. Пастановамі пленуму гэта праца ставіцца пад кантроль шырокіх рабоча-сялянскіх мас.

Савецкі дзяржаўны і гаспадарчы апарат павінен каштаваць як магчыма таньней. Гэта значыць, перш за ўсё—працяг барацьбы з рознага роду лішнімі, непатрэбнымі выдаткамі. Побач з гэтым павінна праводзіцца ня менш рашучая барацьба і за палепшаньне апарату.

Праца ў гэтым напрамку можа даць вынікі толькі пры ўмове, калі будзе пастаўлена задача дасягнуць выразнасьці ў працы апарату і адначасова дакладнага разьмежаваньня парадку адказнасьці. Кожны вінціk дзяржаўнай машыны павінен ведаць, за што і якую працу ён нясе адказнасьць. [illegible] гэтаму хоць адзін крок з боку нашых устаноў? Ці палепшала хоць на адзін процант праца ў адказ на заклік нашых кіруючых устаноў? Гэта трэба праверыць. Але так ці іначай—заклік аб ваенізацыі лье ваду на млын агульных мерапрыемстваў па палепшаньні і патаненьні апарату.

І наша міжнароднае становішча, і чарговыя задачы нашага гаспадарчага будаўніцтва неадкладна патрабуюць і добрага і, галоўнае, таннага дзяржаўнага і гаспадарчага апарату. Сродкі, якія трацяцца на нявытворчыя выдаткі, павінны быць вызвалены як мага хутчэй і накіраваны на аднаўленьне нашай гаспадаркі і ўзмацненьне абароназдольнасьці краіны. Прасачыць за гэтым—справа пралетарскай і савецкай грамадзкасьці.

Процісавецкая містыфікацыя ў Амэрыцы

ПЛЁТКІ АБ НЯІСНУЮЧЫХ ЗАКАЗАХ СССР НА АМЭРЫКАНСКУЮ ЗБРОЮ.

ВАШЫНГТОН, 1. Дзяржаўны дэпартамэнт агаласіў у друку заяву, што ён адмоўна адносіцца да продажу зброі і амуніцыі «савецкаму ўраду, ці прыватным закупцом у Савецкім Саюзе».

Гэтае загадачнае паведамленьне застаецца нерастлумачаным. У паведамленьні дзяржаўнага дэпартамэнту адзначаецца толькі, што ў апошні час прадстаўнікі амэрыканскіх дзелавых колаў не адзін раз запытвалі ўрад, як ён аднёсься-б да продажу зброі ў СССР. Аднак, дзяржаўны дэпартамант не называе тых асоб, якія зварочваліся да яго з гэтым запытаньнем.

Двохсэнсны характар заявы дзяржаўнага дэпартаманту не дае магчымасьці ўстанавіць, ці мае ён на ўвазе дастаўку зброі толькі савецкаму ўраду, ці таксама і дастаўку контр-рэвалюцыйным арганізацыям (дзяржаўнаму дэпартаманту вядома, зразумела, што ніякія „прыватныя пакупцы" ня могуць увозіць у Савецкі Саюз зброі законным шляхам).

Заява дзяржаўнага дэпартаманту выклікала зьдзіўленьне „Амторгу", які не прасіў у дзяржаўнага дэпартамэнту растлумачэньня наконт закупкі зброі і не даручаў гэтага нікому з амэрыканскіх камэрсантаў. «Амторг» наогул ня меў на ўвазе ніякае закупкі зброі. Паколькі адсутнічаюць дакладныя зазначэньні на падставы для гэтае заявы, дык з усяго відаць, што тут намераная правакацыя з боку элемэнтаў, варожых СССР.

Справа рук ангельскіх агэнтаў.

НЬЮ-ЁРК, 2. Загадачная гісторыя з заяваю дзяржаўнага дэпартамэнту Злучаных Штатаў адносна адпраўкі зброі ў СССР часткова высьвятляецца. Вашынгтонскі абаронца Ма-Кен, які карыстаецца цёмнаю рэпутацыяй, заявіў, што ён па даручэньні дзелавых колаў, жадаючых прадаць „Амторгу" 200 тысяч стрэльбаў, зьвярнуўся да міністэрства замежных спраў Злучаных Штатаў.

Газэты агалашаюць катэгарычнае адхіленьне «Амторгу», у якім адзначаецца, што такія зьдзелкі ня меліся на ўвазе „Амторгам", і што савецкі ўрад ня мае намеру купляць зброю ў Злучаных Штатах.

Застаецца нявыкрытай крыніца гэтае правакацыі. Усё больш упарта ходзяць чуткі, што ў стварэньні гэтае плёткі ўдзельнічалі ангельскія агэнты. Вашынгтонскі карэспандэнт „Нью-Ёрк Таймс" піша: «Ангельскія чыноўнікі ў Злучаных Штатах аддаюць шмат увагі ўсёй гісторыі з перамовамі аб продажы зброі».

Ма-Кен не называе тых фірм, якія нібы прапанавалі зброю.

Пэрсель--Сьміт дамагаюцца ліквідацыі АРК

ЛЁНДАН, 26. У справаздачы, пададзенай генэральнаю радаю Эдынбурскаму кангрэсу трэд'юніёнаў, міжнародным пытаньням прысьвечана каля 40 старонак, у тым ліку пытаньню аб англа-расейскім камітэце адзінства —16 старонак.

Карэспандэнт ТАСС меў з адным з дэлегатаў левага крыла на Эдынбурскім кангрэсе гутарку аб той частцы справаздачы генэральнае рады, якая прысьвечана англа-расейскаму камітэту адзінства. «Увесь гэты вялікі разьдзел справаздачы—сказаў дэлегат—складзен у тоне няскрыванае варожасьці да савецкіх прафсаюзаў і іх лідэраў. Генэральная рада спрабуе асабліва выкарыстаць выступленьні Томскага ў СССР і ў першую чаргу гутарку Томскага, агалошаную ў «Уоркерс Ляйф» ад 13 мая 27 г.

Помста аўстрыйскае буржуазеі за ліпнёвыя падзеі.

Першыя працэсы арыштаваных у ліпнёўскія дні.

ВЕНА, 4-9. 4-га пачалося слуханьне першае справы арыштаваных у ліпнёўскія дні. Слухаецца працэс 15-цігадовага падмайстра Мэрзеля, які абвінавачваецца ў тым, што 15 ліпеня, разам з якімсьці невядомым пад пагрозаю сьмерці прымусіў абаронцу Кнапіча аддаць яго ўласны аўтамабіль дэманстрантам. Мэрзель заявіў на судзе, што ён патрабаваў ад абаронцы аўтамабіль для перавозкі параненых.

На запытаньне старшыні, чаму ён гэта зрабіў, абвінавачаны адказаў: «я лічу, што кожны абавязан дапамагчы параненаму».

Пасьля прамовы абаронцы сацыял-дэмакрата Розэнфэльда, якога старшынствуючы не адзін раз перарываў, забараняючы крытыкаваць дзеяньні паліцыі, суд прыгаварыў Мэрзеля, прыняўшы пад увагу зьмягчаючыя віну абставіны да аднаго месяцу суровага арышту ўмоўна. Абвінавачаны па другой справе Штэйнблюхер, якому былі высунуты такія самыя абвінавачаньні, прысуджан да 3 месяцаў зьняволеньня ў катаржным астрозе. Пасьля затрабаваньня абароны суд адклаў адбыцьцё кары.

Амэрыканская кампартыя на правільных клясавых пазіцыях.

НЬЮ-ЁРК, 4-IX. 5-ы зьезд «Уоркерс Парты» (камуністычнай) паслаў наступнае прывітаньне Камінтэрну ў якім паміж іншым гаворыцца:

«Зьезд і ЦК партыі бяруць на сябе абавязак у хуткім часе зьнішчыць усе рэшткі фракцыйнасьці і дабіцца адзінства партыі, якое зьяўляецца неабходнаю прадпасылкаю для будучага посьпеху нашае працы. Мы бяром абавязак дабіцца адзінства нашае партыі, каб з большымі вынікамі змагацца ў абарону Савецкага Саюзу і кітайскай рэвалюцыі супроць ваеннае небясьпекі і супраціўляцца націску капіталістычнай рэакцыі і рэакцыйнай прафсаюзнай бюракратыі на нашу партыю і на болей рэвалюцыйную частку амэрыканскае рабочае клясы. Зьезд набірае новыя сілы пры поўнай сьвядомасьці свайго абавязку заваяваць працоўныя масы Амэрыкі дзеля бязьлітаснае барацьбы супроць амэрыканскага імпэрыялізму.

На шляху да аб'яднаньня баўгарскага прафруху.

ВЕНА, 3-9. Рада незалежных прафэсыянальных саюзаў Баўгарыі прапанавала рэфармісцкаму аб'яднаньню прафсаюзаў і іншым прафсаюзным арганізацыям, якія стаяць на пляцформе клясавае барацьбы, аднавіць перамовы дзеля стварэньня ўсеагульнае фэдэрацыі працы. Рада незалежных прафсаюзаў прапануе склікаць першую нараду на 19 верасьня і дэлегаваць на яе па тры прадстаўнікі ад кожнае прафсаюзнае арганізацыі.

Франка-ангельскі антаганізм на сэсіі ў Жэневе.

ВЫСТУПЛЕНЬНЕ ПОЛЬШЧЫ З ПРАЭКТАМ УСЕАГУЛЬНАГА ЎГАВОРУ АБ НЕНАПАДЗЕ. ЗА ПЛЯЧЫМА ПОЛЬСКАЕ ДЭЛЕГАЦЫІ СТАІЦЬ, ЯК ВІДАЦЬ, ФРАНЦЫЯ.

Польскі праэкт усходняга Лёкарно.

ЖЭНЕВА, 3. Наперакор адхіленьням з польскага боку, паведамляюць, што польскі ўрад падасьць на пленуме Лігі прапанову аб падпісаньні ўсеагульнага гарантыйнага пакта (угавору). Паведамленьні гэтыя зусім праўдзівыя. Аб падрабязнасьцях польскага праэкту яшчэ нічога невядома, але магчыма, што ён прадугледжвае факультатыўную (неабавязковую) згоду, да якое могуць далучыцца таксама і дзяржавы, не ўваходзячыя ў Лігу.

Адносна таго, ці не інсьпіравана польская ініцыятыва вялікімі дзяржавамі, і ў чым мэта польскай прапановы, у аўтарытэтных палітычных колах Жэневы існуюць розныя меркаваньні. З аднаго боку гэтая прапанова разглядаецца, як спроба ізноў падыйсьці да абгавору пытаньня аб «усходнім Лёкарно» на гэты раз абходным шляхам. Польскі праэкт, як відаць, пакідае шырокія магчымасьці для гэткага роду перамоў. З другога боку, польскую прапанову ставяць у залежнасьць ад польска-савецкіх перамоў адносна пакту аб ненападзе.

Пад дыктоўку Брыяна.

ПАРЫЖ, 4-IX. Абгаварваючы паведамленьне з Жэневы, Пэртынакс у «Эко дэ Пары» піша: Чэмбэрлен, адкінуўшы прынцып прымусовага арбітражу (Жэнеўскі пратакол), зрабіўшы цяжкаю справу разбраеньня, павінен будзе цяпер выразна вызначыць пазіцыю Англіі ў сувязі з дыскусіяй наконт польскага праэкту а ненападзе»

Далей Бэрнакс (рэдактор «Эко дэ Пары) паведамляе, што польскі праэкт мае на мэце абвясьціць вайну незаконнаю. Праэкт гэты, водлуг слоў Пэртынакса, абгаварваўся ў сераду на пасяджэньні францускае рады міністраў. Урад даручыў Брыяну падаць гэты праэкт у Жэневе ад свайго імя з тым разрахункам, каб дзякуючы гэтаму ён паказаўся болей падыходзячым для Штрэзэмана, які ў гэтым можа ўбачыць сродак для больш хуткае эвакуацыі Рэйнскай вобласьці. Пэртынакс, аднак баіцца, што гэты, новы праэкт дагавору а ненападзе падзеліць лёс Туары, бо ён зводзіцца да некалькіх адцягненых палажэньняў, якія ня могуць штурхнуць ні Францыю, ні Польшчу на якія-небудзь сур'ёзныя сродкі ў адносінах да Нямеччыны.

СЭКРЭТНАЯ НАРАДА ПОЛЬСКАЕ І ПРЫБАЛТЫЦКІХ ДЭЛЕГАЦЫЙ.--НЯМЕЧЧЫНА ЎХІЛЯЕЦЦА АД ПАДТРЫМАНЬНЯ ПРАЭКТУ

ЖЭНЕВА, 4-9. У асяродку агульнае ўвагі—намер Польшчы ўзьняць пытаньне аб гарантыях безапаснасьці ў сувязі з дэбатамі па пытаньні аб разбраеньні.

Водлуг сабраных вестак адносна польскага пляну, у ім ідзе гутарка аб адкрытай пастаноўцы пытаньня аб усходнім Лёкарно, з выразным загостраньнем супроць Нямеччыны і Савецкага Саюзу.

Паведамляюць, што прадстаўнікі балтыцкіх краёў і Польшчы мелі ў Жэневе сэкрэтную нараду, на якой абгаварвалася імення гэтае пытаньне. З другога боку ў палітычных колах зьвяртаюць увагу на рашучую заяву нямецкае дэлегацыі, што Нямеччына гатова разгледзець усякую прапанову а ненападзе, але ня пойдзе ні на якія ўступкі ні ў пытаньні аб усходнім Лёкарно, ні ў сэнсе якіх-небудзь патрабаваньняў, выходзячых за рамкі яе абавязацельстваў водлуг лёкарнскае згоды і пляну Даўэса.

Нямецка-бэльгійскі канфлікт на сэсіі.

ЖЭНЕВА, 4-9. Завострапьне нямецка-бэльгійскага канфлікту, зьвязанага з назначэньнем мешанае камісіі дзеля расьследаваньня дзейнасьці «вольных стралкоў» у часе сусьветнае вайны зрабіла ў жэнеўскіх колах уражаньне сэнсацыі. Як вядома, Нямеччына дала згоду на супольнае расьследаваньне гэтага пытаньня, прапанованае Бэльгіяй, і з свайго боку прапанавала назначыць мешаную камісію, што і было [illegible] неву на цяперашнюю сэсію, на яго быў зроблен моцны ўплыў французаў, якія зазначылі, што Нямеччына можа выкарыстаць прэцэдэнт і затрабаваць такога-ж супольнага расьследаваньня ўсіх пытаньняў аб адказнасьці за вайну. Зараз-жа за гэтым Вандэрвэльдэ на аэрапляне выехаў з Жэневы, прычым у момант яго ад'езду бэльгійская дэлегацыя агаласіла камунікат, дзе паведамляе, што Бэльгія бярэ сваю згоду на назначэньне супольнае камісіі назад.

У раёне рабоч... Для ...рак, акрамя адлічэнь... ...вядзельнікі" і зароб... ўзмацненьне абаро... ...гаспадаркі С...

Спатканьне Брыяна з Штрэзэманам.

ЖЭНЕВА, 4-9. Брыян меў гутарку з Штрэзэманам. У гутарцы Брыяна з Штрэзэман абгаварвалася пытаньне аб акупацыйных войсках у Рэйнскай вобласьці. Вынікі гэтае нарады трымаюцца ў сакрэце.

ВАКОЛ ВАРШАЎСКАГА ЗАМАХУ.

Ад бюро друку варшаўскага пасольства СССР.

ВАРШАВА, 3. 3-га верасьня бюро друку паўнамоцнага прадстаўніцтва СССР разаслала газэтам наступнае паведамленьне: «Праз пяць хвілін пасьля здарэньня паўнамоцнае прадстаўніцтва выклікала да тэлефону прадстаўніка міністэрства замежных спраў, паведаміла яго аб здарэньні і прасіла зараз-жа прыехаць разам з адпаведнымі прадстаўнікамі ўлады.

Праз гадзіну пасьля размовы ў паўнамоцнае прадстаўніцтва прыехаў прадстаўнік міністэрства замежных спраў разам з прадстаўнікамі пракуратуры і сьледчае ўлады, якія зараз-жа пачалі расьследаваньне. Да прыезду сьледчае ўлады консульскім аддзелам паўнамоцнага прадстаўніцтва было затрымана каля 20 выпадкова быўшых тут асоб, якія бачылі ўсё.

З паказаньняў шматлікіх сьведак, а таксама шляхам расьследаваньня быў устаноўлен малюнак здарэньня, аб якім было досыць падрабязна дадзена ва ўчарайшым афіцыйным паведамленьні міністэрства замежных спраў і паўнамоцнага прадстаўніцтва.

ВАРШАВА, 2. Паводле слоў Шлёсэра, Трайковіч гутарыў з ім зусім чыста парасейску. Па неправераных вестках, атрыманых карэспандэнтам ТАСС, Трайковіч быў старшынёю саюзу расейскае моладзі ў Вільні.

Трайковіч—прыяцель Кавэрды.

ВАРШАВА, 3. Польская прэса паведамляе шмат данных аб Трайковічу, забітым пры спробе замаху ў паўнамоцным прадстаўніцтве СССР у Варшаве.

„Экспрес Поранны" паведамляе, што Трайковіч быў прыяцелем забойцы тав. Войкава—Кавэрды.

Паводле вестак „Кур'ера Поранпага", апякуном Трайковіча быў расейскі эмігрант Мысьлін, які, згодна паведамленьняў, павінен быць высланы з Польшчы.

Карэспандэнт «Нашага Пшэглёнду» паведамляе далей, што ў віленскім памяшканьні Трайковіча паліцыя ўчыніла вобыск, прычым забрала шмат лістоў. У пакоі забітага віосяць партрэты членаў царскае сям'і.

НАПАДАЎШЫ—РАСЕЙСКІ МАНАРХІСТ З ВІЛЬНІ.

ВАРШАВА, 3. «Пшэглёнд Вячорны» паведамляе, што Трайковіч—сын палкоўніка царскае арміі—прыбыў у Польшчу ў 1921 г. Ён вёў актыўную манархічную дзейнасьць і падтрымліваў сувязь з манархічнымі цэнтрамі заграніцай.

Высылка з Польшчы карэспандэнта „Известий"?

„Robotnik", № 239, паведамляе: «Варшаўскі карэспандэнт маскоўскіх «Известий» мае быць высланы з Польшчы за перасланую вышэйпамянёнай газэце карэспандэнцыю, якая датычыць справы ген. Загурскага».

ПАДРУЖЫЛІСЯ...

Вядомы з даўніх часоў, як прыхільнік царызму і апалагэт рэакцыі, а ў той самы час і вучоны багаслоў, мітрапаліт Антоні (які больш вядомы, як Антоні Валынскі) у хуткім часе прыяжджае з Белграду ў Варшаву, у госьці да мітрапаліта Дыянісага. Антоні зьяўляецца цяпер галавою праваслаўнае царквы па эміграцыі.

Літоўскі самалёт над тэрыторыяй Польшчы.

Гэтымі днямі, як паведамляе «Dz'ennik Wil.», № 199, над Плекішкамі ў Віленска-Троцкім павеце, лятаў літоўскі аэраплян.

Абстрэл ангельскім флётам ваколіц Нанкіна.

НОВАЯ АНГЕЛЬСКАЯ ПРАВАКАЦЫЯ НА ЯНЦЗЫ.

ШАНХАЙ, 3. Афіцыйнае паведамленьне нанкінскага агэнцтва Го-мінь паведамляе: «25 жніўня ангельская кананерка [illegible] адкрыла агонь у кірунку нанкінскага вакзалу (стратэгічны пункт у ваколіцах Нанкіна). Кананерка выпусьціла больш 10-ці снарадаў, з якіх [illegible] з явымі запасамі пры панцырніку імя Сун-Ят-Сэна; [illegible] тых быў адзін і паранена 4 салдаты.

Другі выпадак быў каля Вузункой крэпасьці ўночы на 31 жніўня. [illegible] чатыры брытанскіх кананеркі [illegible] Кітайская вайсковая ўлада [illegible] кананераў.

Паўночны флёт пад Вузуном.

ПАД ПРЫКРЫЦЬЦЕМ АНГЕЛЬСКІХ КАНАНЕРАК.

ШАНХАЙ, 4-9. Учора на крэпасьць Вузун на Янцзы і арсэнал Цзян-нан [illegible] Нанкіне [illegible] ангельскіх кананерак, якія зьявіліся ў час учарашняй перастрэлкі з паўночным флётам недалёка ад суднаў паўночцаў. Як паведамляе кітайскі друк, ня гледзячы на [illegible] брала летась удзел у Вансянскай бойні, абстрэльвала чыгуначную станцыю блізка Нанкіна.

АНГЕЛЬСКАЯ КАРНАЯ ЭКСПЭДЫЦЫЯ.

ШАНХАЙ, 3. З Ганконгу паведамляюць, што ангельцы паслалі ў бухту Біас карную экспэдыцыю з 4-х вайсковых суднаў для зьнішчэньня пірацкіх пасёлкаў.

Рэйтэр паведамляе, што мірныя жыхары пасёлкаў нібы дабраахвотна паказалі ангельцам памяшканьні піратаў, але адмовіліся даць якія-небудзь іншыя весткі. З помсты ангельцы зруйнавалі 40 будынкаў на ваколіцах пасёлішч, пасьля чаго жыхары выдалі піратаў. У двох пасёлішчах зьнішчана 10 пірацкіх будынкаў і флёты-лія належачых піратам суднаў.

Перамогі нанкінцаў.

ШАНХАЙ, 3-9. Кітайскі друк паведамляе аб цэлым шэрагу перамог нанкінскае арміі ў галоўных стратэгічных пунктах.

Некаторыя газэты паведамляюць, нібы Сун-Чуан-Фан спрабаваў скончыць самагубствам, але гэтаму перашкодзілі яго прыхільнікі.

Нездаволеньне дзелавых колаў проці Нанкіна.

ШАНХАЙ, 4-9. За апошні час кітайская буржуазея выказвае ўсё большае і большае нездаволеньне ў адносінах да нанкінскага ўраду. Збор падаткаў у жніўні прайшоў з вялікімі цяжкасьцямі. Падатак на кватэрную плату даў усяго 80 тысяч доляраў, прычым зборшчыкі [прымушаны былі абходзіць кватэры пад аховаю паліцыі «на выпадак якіх небудзь нечаканасьцяў».

Кантонскія падзеі разам з прымусоваю пазыкаю ў 10 мільёнаў, арыштам некаторых кантонскіх купцоў і банкіраў, захопам гандлёвых і банкавых памяшканьняў войскам, моцна ўстрывожылі фінансавыя колы Шанхаю. Розныя гільдыі, купецкія арганізацыі і гандлёвыя палаты ўсё яшчэ выносяць рэзалюцыі пратэсту. Газэты натрабуюць зараз-жа ўвесьці супакой у Кантоне, вызваліць арыштаваных і адчыніць прадпрыемствы.

Кітайская вайсковая ўлада паведамляе, што амэрыканскае вайсковае судно, якое праходзіла бяз сьцягу каля крэпасьці Чжоўкашан, было прынята за судно ворага і абстрэлена салдатамі нанкінскае арміі. Амэрыканскае судно адказала куламётным і гарматным агнём па крэпасьці; забіты адзін салдат і тры чалавекі грамадзян.

ХАЛЕРА Ў НАНКІНЕ.

ШАНХАЙ, 3. Чужаземныя газэты паведамляюць, што ў Нанкіне пануе халера. Штодзень шмат ахвяр, асабліва сярод салдат.

АНТЫКІТАЙСКІЯ ЎЧЫНКІ ФРАНЦЫІ.

ШАНХАЙ, 3. Нанкінскае агэнцтва Го-мінь паведамляе, што камісар замежных спраў у Кантоне заявіў францускаму консулу суровы пратэст проці антыкітайскае агітацыі сярод тубыльцаў у Анаме (францускі пратэктарат).

Прадстаўнікі Ухану ў Шанхаі.

ШАНХАЙ, 4-9. Мясцовая кітайская прэса паведамляе, што ў Шанхай прыехалі прадстаўнікі Ухана, Сунь-фо і Тан-Ен-кай, супольна з генэралам Хо-Ін-Чынам, які камандуе першай нанкінскай арміяй.

Паведамленьне гэтае пакуль яшчэ не праверана.

Прымусовая пазыка не раскупаецца.

ШАНХАЙ, 4-9. З Кантону паведамляюць, што 50 проц. банкаў падпісалася на сваю частку прымусовае 10-цімільённае пазыкі. Гэтыя банкі адчынены і аднавілі сваю дзейнасьць.

Цэнтральны кантонскі банк, аднак, атрымаў да гэтага часу усяго 2 мільёны. Старшыня камітэту банкіраў сядзіць у турме.

Улада абяцае яго выпусьціць толькі пасьля таго, як у лік пазыкі будзе атрымана 4 мільёны.

Галоўнакамандуючы румынскай арміяй.

ВЕНА, 3. Галоўнакамандуючым румынскае арміі назначан генэрал Мардарэску. Гэтым самым урэгулявана пытаньне аб вярхоўным камандаваньні, якое заставалася неўпарадкаваным пасьля сьмерці Фэрдынанда. Мардарэску быў вайсковым міністрам у ранейшым габінэце Братыяну і зьяўляецца яго прыхільнікам.

За дзень.

Знаёмая постаць.

Яшчэ зусім нядаўна правалілася ангельская авантура па пытаньні аб савецкай нафце. Як-бы гэта ангельскім кансэрватарам ні хацелася, каб Амэрыка ня купляла савецкай нафты і гэтым самым нанесьці ўдар па экаНоміцы СССР,—ім усё-ж гэта не ўдалося. Амэрыканцы рашылі, што савецкая нафта даражэй за ангельскія словы і рознага роду абяцаньні, а таму ад хаўрусу не адмаўляемся, але вось наконт нафты, дык... прабачайце.

Гандлёвыя ўзаемаадносіны Амэрыкі з СССР усё больш павялічваюцца. Ангельскі рынак для савецкіх гандлёвых арганізацый замяняецца амэрыканскім. І таму, было-б нават сьмешным не чакаць новай правакацыі з боку ангельскіх кансэрватараў па гэтаму самаму, эканамічнаму вучастку.

Зараз тэлеграф паведамляе аб новай авантуры, створанай рукамі ворагаў СССР у Амэрыцы. У газэтах зьяўляюцца зьвесткі аб тым, што «Амторг» —арганізацыя, якая кіруе гандлёвымі зносінамі СССР з Амэрыкай, зьбіраецца там закупіць некалькі сот тысяч стрэльбаў. У дадатак да гэтага паведамляецца, што амэрыканскі дэпартамант гандлю, які атрымаў спэцыяльнае запытаньне, ці можна прадаваць СССР рэчы ўзброеньня, паведаміў, што гэта было-б непажадана.

Буржуазнаму друку ніякай справы да таго, што СССР ніколі ня зьбіраўся закупляць у Амэрыцы зброю, што нікому «Амторг» не даручаў гаварыць аб гэтым і наогул ня вёў у Амэрыцы ніякіх перагавораў па гэткія тэмы. Ня гледзячы на ўсё гэта, буржуазны друк Амэрыкі і Англіі з вялікім імпэтам накінуліся на гэтую сэнсацыю з мэтаю паказаць, што афіцыйныя амэрыканскія ўстановы таксама выказваюцца супроць гандлю з СССР.

Гэты правакацыйны выпад з мэтаю аслабіць гандлёвыя ўзаемаадносіны СССР з Амэрыкай якраз прыстасован да таго моманту, калі працоўныя масы Амэрыкі асабліва рэзка выступаюць супроць капіталу ў зьвязку з забойствам Сако і Ванцэці і калі сымпатыі працоўных Амэрыкі да СССР асабліва ўзраслі, як да дзяржавы, якая зьяўляецца сацыялістычнай бацькаўшчынай усіх працоўных і якая імкнецца да захаваньня міру і спакою ва ўсім сьвеце.

Гэта правакацыя разьлічана на тое, каб выклікаць абурэньне ў Эўропе і Амэрыцы супроць СССР, які нібы ўзброіваецца і нібы рыхтуе напад на сусьветны імпэрыялізм. Справакаваць масы, усіх тых хто спачувае сацыялістычнаму будаўніцтву і дзяржаўнаму ладу СССР,—вось мэта гэтага выпаду.

Ня трэба далёка лазіць за вышукам ініцыятара гэтай новай правакацыі. Як пяюць у расейскай песьні: «Я милого узнаю по походке», постаць нам добра знаёма, бо яна ідзе з ангельскай контр-разьведкі, якая дамагаецца сваёй мэты —наладзіць усеагульную эканамічную блёкаду навакол СССР. Але наўрад ці гэта ёй удасца.

Здрадніцтва генэральнай рады ангельскіх прафсаюзаў.

Перапіска, якая ў суботу і ў нядзелю друкавалася ў нашай газэце, паміж генэральнай радай ангельскіх прафсаюзаў і УсеЦСПС зноў пацьвярджае цьвёрды курс Томаса і Сітрына на разрыў англа-расейскага камітэту прафсаюзнага адзінства.

Правадыры ангельскіх прафсаюзаў заўсёды былі супроць супрацоўніцтва з савецкімі прафсаюзамі. Стварэньне англа-расейскага камітэту адзінства было вынікам пралетарскага націску на правадыроў прафсаюзаў. Англа-расейскі камітэт быў створаны ў выніку шматгадовай барацьбы пралетарскіх масаў, а ня ў выніку згоды правадыроў. Існаваньне АРК паказвае волю ангельскіх рабочых да адзінага фронту з пралетарыятам СССР, якую ніяк не маглі ігнараваць правадыры. Захаваньне АРК ня можа быць вынікам згоды асобных правадыроў, яно вынікае з таго, што правадыры прафсаюзаў пужаюцца шырокіх мас, якія цьвёрда рашылі ўзмацняць саюз з савецкім пралетарыятам. Вось сапраўдны сэнс барацьбы, якая разгортваецца паміж генэральнай радай і УсеЦСПС навакол пытаньня аб АРК.

Толькі для тых, якія ня могуць глыбока разабрацца ў важнейшых палітычных пытаньнях можа, здавацца, што існаваньне АРК можа быць працягнута, дзякуючы кампрамісу асоб і лідэраў.

Пралетарскія масы Англіі яшчэ ня ўступілі на шлях наступовай барацьбы з капіталізмам і яго згодніцкімі лідэрамі, але гэткая арганізацыя як англа-расейскі камітэт, як левы рух меншасьці, вельмі добра зазначаюць, што рабочая кляса Англіі ўсё больш лявее.

Палявеньне ангельскага пралетарыяту прымушае правадыроў прафсаюзаў весьці палахліва-правакацыйную палітыку да АРК. Генэральная рада прафсаюзаў вельмі абражана і нават называе грубасьцю, што УсеЦСПС дазволіў сабе назваць актам здрадніцтва зрыў усеагульнай забастоўкі ангельскага пралетарыяту прафсаюзнымі лідэрамі. Генэральная рада ніяк ня можа разумець, як гэта УсеЦСПС адкрыта заявіў, што ангельскія прафсаюзы нічога ня робяць перад фактам падыходзячай ваеннай небясьпекі.

Лідэры генэральнай рады не саромячыся заяўляюць, што яны пайшлі-б на разрыў АРК, калі-б... ня было-б абвостраных узаемаадносін паміж Англіяй і СССР. Аб шчырасьці гэтае заявы гаворыць хоць-бы той факт, што генэральная рада лічыць, што змагацца супроць вайны павінен не АРК, а міжнароднае прафсаюзнае аб'яднаньне.

Томас і Сітрын прапануюць ускласьці абавязак барацьбы супроць вайны на Амстэрдамскі Інтэрнацыянал, які фактычна зьяўляецца натхніцелем выступленьняў імпэрыялістаў супроць СССР. Зусім ясна захаваньне АРК адбылося ня ў зьвяку з абвастрэньнем англа-савецкіх узаемаадносін, а таму, што масы зрабілі належны націск на сваіх лідэраў.

Ангельскія і савецкія прафсаюзы павінны добра ведаць тых якія сваёй здрадніцкай палітыкай перашкаджаюць наладжаньню ўсеагульнага пралетарскага фронту.

Панская „талеранцыя".

Для таго, каб быць польскім «абыватэлем» (грамадзянінам), дык трэба нарадзіцца не беларусам, украінцам, яўрэем, немцам і г. д.—Трэба быць палякам, палякам і палякам. Тады—вы поўнапраўны грамадзянін, хоць бы вы ніколі ў Польшчы і ня былі, не нарадзіліся там і нават не адчувалі сябе палякам.

Але стоіць вам прызнаць сябе беларусам або наогул не палякам, як над вамі павісьне, як Дамоклаў меч, праклянцце, што вы не чалавек, што вы не грамадзянін і, значыць, што вы... беспашпартны... І тады вы можаце ва ўсякі момант чакаць, што вас выкінуць з Польшчы за яе межы, як «чужаземца», «маскаля», «бальшавіка», «кацапа» і г. д.

Такіх «чужаземцаў», якія жывуць у Польшчы спаконвеку, —можа ад часоў Александра Македанскага,—набралася, дзякуючы ўсім вядомай польска-панскай «талеранцыі» ня тысячы, а цэлыя мільёны.

Каб хто не падумаў, што мы знарок «раздуваем» справу, дык лепш працытуем у гэтай справе словы такой ужо «благонадзёжнай» газэты, як «Дзеньнік Віленскі», органа, як вядома, зьверхэндэцкага.

«Дз. В.» піша, што ў мінулым годзе «статыстыка выявіла нячуваную лічбу 2 мільёны з гарою асоб, жыхароў усходніх ваяводзтваў, якія ня мелі польскага грамадзянства. Такім чынам, ваяводзтвы: Віленскае, Навагрудзкае, Палескае і Валынскае мелі вельмі значную частку насельнасьці, пазбаўленай грамадзкіх правоў і ня прымаючай удзелу ў выбарах ні ў заканадаўчыя ўстановы, ні ў самаўрадавыя органы».

І што-ж?

Так-бы, відаць, і далей было, каб міністр Складоўскі не загадаў «зрабіць апкету» ў справе гэтага-ж «абыватэльства» і пасьля анкеты «лічбы жыхароў гэтых ваяводзтваў, якія ня маюць грамадзкіх правоў, выносіць усяго толькі сто тысяч асоб».

Ды і з гэтых ста тысяч «большая частка прадставіла дакуманты ў старосты і хуткім часе атрымаюць польскае грамадзянства».

Так цяпер прадстаўляе справу тая самая польская эндэцкая газэта, якая ўвесь час крычала, што ніякіх грамадзкіх правоў ні беларусам, ні іншым «меншасьцям» ня трэба даваць.

Вось што значыць панская «талеранцыя».

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

Пад сьцягі Леніна і Карла Лібкнэхта.

ДА ПЕРАМОГІ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЕ РЭВАЛЮЦЫІ.

МАСКВА. Камітэрн зьвярнуўся з адозваю да Камінтэрну моладзі і да рэвалюцыйнае рабочае моладзі ўсяго сьвету.

У адозьве гаворыцца: «У дзень 20-цігадовых угодкаў міжнароднае юнацкае канфэрэнцыі мы пасылаем вам шчырае камуністычнае прывітаньне. Камінтэрн моладзі па праву зьяўляецца наследнікам вялікіх рэвалюцыйных традыцый сацыялістычнага інтэрнацыяналу моладзі, арганізаванага 20 год назад у Штутгарце. Для таго, каб аднавіць перад вачыма слаўнае мінулае міжнароднага юнацкага руху, досыць назваць адно імя—Карл Лібкнэхт. Сумленна і адважна моладзь прайшла па шляху вызначаным ёй 20 год назад на Штутгарцкай канфэрэнцыі Лібкнэхтам.

Камуністычны юнацкі рух выканае сваю рэвалюцыйную задачу таксама ў надыходзячым штурме контр-рэвалюцыі і ў будучай вайне. Непарыўна зьвязаны з рэвалюцыйнымі ідэямі Леніна і Карла Лібкнэхта, верны традыцыям Штутгарцкае канфэрэнцыі, Камінтэрн моладзі разам з вамі прыйдзе да перамогі і зьнішчыць усе сілы імпэрыялізму і мілітарызму для сусьветнага трыумфу сацыяльнае рэвалюцыі».

МІЖНАРОДНЫ ЮНАЦКІ ДЗЕНЬ У СССР.

Збор інтэрнацыянальнае дзесяткі.

МАСКВА. Адсюль надыходзяць паведамленьні аб сьвяткаваньні міжнароднага дню юнакоў.

У Стаўрополі (Каўказкім) у сьвяткаваньні узяло ўдзел 12 тысяч юнакоў. У гарадзкім гаі адбыўся грандыёзны мітынг, у якім бралі ўдзел ОСО-Авіяхім, фізкультурнікі, МОПР, піянэры, акцябраты і гарадзкое насельніцтва. Асабліва пасьпешна прайшоў збор інтэрнацыянальнае дзесяткі.

Камсамол прыняў шэфства над школаю лётчыкаў у Эўпаторыі.

Вечары ўспамінаў.

У Пермі моладзь адзначыла дзень юнацтва маніфэстацыяй напярэдадні з факеламі, а ў самы дзень—дэманстрацыяй.

Наладжаны былі вечары ўспамінаў і вечары 3-х пакаленьняў. У маніфэстацыі напярэдадні і ў дэманстрацыі прымалі ўдзел звыш 5 тысяч моладзі.

МЮД у Грузіі.

ТЫФЛІС, 4-9. Сьвяткаваньне МЮД'у супала з 10-годзьдзем камсамолу Грузіі. У сувязі з гэтым атрыманы тэлеграмы ад маскоўскага камітэту УсеЛКСМ, ЦК Азэрбайджанскага і Армянскага ЛКСМ, бэрлінскай камсамольскай арганізацыі і др. На тыфліскім сходзе камсамолу Грузіі ад імя ЦК кампартыі Грузіі перададзены сьцяг.

У сучасны момант камсамол Грузіі налічвае 63.88 сяброў з іх 9.713 дзяўчат.

На дапамогу моладзі буржуазных краёў.

У Казані адбыліся масавыя мітынгі і гарадзкая дэманстрацыя моладзі, якія прайшлі пад лёзунгам узмацненьня ўвагі моладзі да справы абароны Саюзу, згуртаваньня шырокіх пластоў моладзі навакол камсамолу пад кіраўніцтвам УсеКП(б), акаваньня дапамогі моладзі капіталістычных краёў.

Снапом па Чэмберлене.

У Разані напярэдадні дню моладзі была арганізавана масавая вясеньняя гульня піянэраў. Увечары наладжваліся карнавальныя маніфэстацыі моладзі з факеламі і ракетамі, а таксама мітынгі і вечары камсамолу ў клюбах пад лёзунгам сувязі з беспартыйнай моладзьдзю і чырвонаармейцамі. У дзень моладзі адбылася дэманстрацыя, мітынг і спартыўная гульня.

У вёсках камсамольцы наладзілі дабраахвотны збор збожжа на абарону краю пад лёзунгам: снапом па Чэмбэрлэну.

Сьвята маладое рабочае Масквы.

МАСКВА. У Маскве на Чырвоным Пляцы адбыўся шырокі парад рабочае моладзі.

У 10 гадзін на трыбуне маўзалея—кіраўнікі камсамолу, прадстаўнікі партыйных і іншых арганізацый т. т. Калінін, Угланаў, Яраслаўскі, Уншліхт, Будзённы, Косараў і інш. На левым боку маўзалею разьмясьцілася нямецкая дэлегацыя рабочае моладзі.

У 10 гадз. 30 хвілін сэкратар МК УсеЛКСМ т. Косараў адчыняе мітынг. Пасьля прывітаньняў т. т. Угланава (ад МК Усе КП(б) Яраслаўскага ад (ад Ц. К. УсеКП(б), Шацкіна (вык. к-т КІМ'у) Будзённага, Рэмэле (вык. к-т. Камінтэрну) і прадстаўніка нямецкае дэлегацыі Бартэльса т. Косараў зьварочваецца да прысутных з выгукам: «За ўзмацненьне Чырвонае арміі і флёту, за пасьпешнае разьвіцьцё нашае прамысловасьці, за большае разьвіцьцё народнае асьветы, за моц і адзінства камуністычнае партыі —ура!»

Выгук падхопліваецца тысячамі галасоў і гудзе над пляцам.

У дзень МЮД'а ўсяго праз Чырвоны пляц прайшло каля 200 тысяч чалавек.

МЮД у Менску.

Да гэтага дню рабочая моладзь Менску даўно рыхтавалася.

У суботу для моладзі былі наладжаны вечары, на якіх выступалі з дакладамі аб значэньні МЮД і аб задачах яго прадстаўнікі ЦК і райкому ЛКСМБ.

А 12-ай гадзіне ўначы ўжо зусім заціхшыя вуліцы гораду ажылі: камсамольскі карнавал доўгай істужкай расьцягнуўся па вуліцах, замільгалі ў начной смузе агенькі паходняў.

Зайграла музыка, паліліся сьпевы.

4-га верасьня а 10-ай гадзіне раньня ўсе дэманстранты накіраваліся на пляц Волі; тут была ўся арганізаваная працоўная моладзь Менску: камсамольцы, фізкультурнікі, піянэры, каманды «Осо-авіяхіму» каманды чырвонаармейцаў уперамешку з дапрыўнікамі; групы моладзі, загрыміраваныя буржуямі; зьявілася клетка з язьнямі, сымбаль уціску камуністаў у капіталістычных краінах і інш.

Каля паўдня на пляцу Волі пачаўся мітынг. З прамовамі выступалі т. т. Абрамчук, Шаліма, Бараньнікаў і інш., якія адзначылі, што сьвята міжнароднага дню юнацтва павінна прайсьці пад лёзунгам абароны краіны і заваёў Кастрычніка. Моладзь павінна прымаць чынны ўдзел у абароне краіны ад нападу капіталістаў; яна павінна ўзмацняць самаабарону нашае сацыялістычнае бацькаўшчыны—Савецкага Саюзу.

Адначасова моладзь павінна прымаць чынны ўдзел у нашым мірным будаўніцтве, у падняцьці культуры і гаспадаркі. Моладзь павінна заняць пачэснае месца ўва ўсіх галінах нашага жыцьця, яна павінна моцна трымаць у сваіх руках Чырвоны штандар камунізму.

Увечары ў садзе «Прафінтэрн» адбылося масавае гуляньне моладзі.

У Заходняй Беларусі.

АРЫШТЫ.

Паліцыя арыштавала ў Аліце сем асоб, якія, быццам, агітавалі ў войску.

ВІЛЕНСКІЯ ЭНДЭКІ.

Віленскія эндэкі, узбураныя тым, што Віленская гар. рада вынесла пастанову аб ужываньні ў часе дыскусіяў усіх мясцовых моваў, пратэстуюць проці гэтай пастановы «загражаючай польскасьці Вільні» і проці ўнесенай у раду прапазіцыі пераменіць назву Навагрудзкай вул. на назву: «вул. імя Гірша Лекерта».

КАМУНІСТЫЧНЫЯ ГАЗЭТЫ.

Гэтымі днямі Беластоцкая фірма «Наталін» атрымала з Нямеччыны тавары, у якіх знайшлося шмат нямецкіх камуністычных газэт «Rote Fanе». Паліцыя арыштавала ўвесь тавар і справу накіравала да пракурора.

СТАЧКА Ў КРЫНКАХ.

Стачка ў гарбарскіх майстэрнях у Крынках, якая пачалася гэтымі днямі, цягнецца далей.

КЛЮБ «БЕЛАРУСКАЙ» ІНТЭЛІГЭНЦЫІ.

Мы ўжо пісалі, што ў Вільні адчыніўся «Клюб беларускай інтэлігэнцыі». У склад яго ўваходзяць: пасол Аўсянік, Язэп Мамонька, Гасан Канапацкі і Міхась Гурын—сябра рэд. «Беларускага дня» і галоўны сьведка абвінеьня ў працэсе грамадаўскіх паслоў.

Нішто сабе клюб...

Земляробчая выстаўка.

У Баранавічах 10-12 верасьня адчыніцца земляробчая выстаўка, на якой будзе прадстаўлена як земляробства, так і зьвязаная з ім прамысловасьць.

Франка-нямецкі дагавор.

(Ад уласнага бэрлінскага карэспандэнта).

Найбольш буйнымі падзеямі эўрапейскага жыцьця апошніх дзён зьяўляецца, бясспрэчна, падпісаньне франка-нямецкага дагавору, які 6-га верасьня набывае моц. Поўны тэкст дагавору яшчэ не агалошан. З таго-ж, што вядома, відаць, што ён пабудаваны на прынцыпах узаемнай прыязьні.

Прынцып найбольшай прыязьні—аснова для ўсіх міжнародных згод. Гэта, так сказаць, штамп. Таму крыху дзіўным і нават наіўным здаецца завярэньне лева-буржуазнай прэсы «высокіх дагаварыўшыхся бакоў», што толькі што падпісаны ў Парыжы нямецкім пасланьнікам Гэшам і францускім міністрам замежных спраў Брыянам гандлёвы пратакол ёсьць ні больш і ні менш, як «другое Лёкарно», пачатак новай «палітычнай дружбы».

У нашых карэспандэнцыях мы пяраз ужо казалі, што хутчэй Шпрэе, ці Сена пацячэ ўверх, чым мы ўбачым у будучым франка-нямецкую дружбу. Нашы заявы мы пацьвярджалі фактамі. Імі мы будзем апэрыраваць і цяпер.

Мы ня будзем задавацца думкаю вырашыць задачу, ці магчыма цяпер шчырае збліжэньне Нямеччыны з Францыяй наогул. Гэта пытаньне векавой даўнасьці і рабіць канчатковыя вывады адносна яго няма сэнсу. Мы закранём толькі абставіны нашых дзён і самую бліжэйшую будучыну.

Асноўным момантам для франка-нямецкай прыязьні (маючы на ўвазе чыста афіцыйныя ўзаемаадносіны) немцы лічаць вызваленьне Францыяй занятай ёю явачным парадкам Рэйнскай вобласьці. Рэйнскія нетры зьяўляюцца найбольш багатымі ва ўсёй Нямеччыне. Вымушаная бязьдзейнасьць прырэйнскай прамысловасьці зьяўляецца вельмі цяжкім ударам для нямецкай народнай гаспадаркі. Таму немцы ішлі на ўступкі, каб дамагчыся ад Парыжу вызваленьня гэтай непатрэбнай французам Рэйнскай вобласьці. З-за гэтай вобласьці яны дралі з насельніцтва тры скуры, каб у час заплаціць па рэпарацыях, з-за гэтай вобласьці яны пашлі ў лёкарнскую каноссу і, урэшце, на гэтых жа меркаваньнях яны параўнаўча лёгка згадзіліся на зруйнаваньне крэпасных умацаваньняў на ўсходняй мяжы.

Як бачыце, ахвяры вельмі вялікія. А як прышоў час узнагароды —вызваленьне раней часу,—дык парыскі друк узьняў такую супроцьнямецкую кампанію, якой даўно ўжо ня было. Кампанія сьціхла толькі пасьля падпісаньня гандлёвага дагавору. Але хто-ж упэўнен у тым, што заўтра шалёная сьліна францускіх нацыяналістаў зноў не пальлецца на адрасу «бошаў». Гэта тым больш мажліва, што ў гэтай кампаніі, апроч газэт, прымалі ўдзел міністры, дэпутаты, гэнэралы і цэлы шэраг іншых адказных катэгорый афіцыйнай грамадзкасьці.

Адзначалася, што зрыць усходнія крэпасьці мала, трэба разброіцца яшчэ маральна. А аб гэтым якраз нічога ня чуваць, а наадварот: немцы тайна ўзмацняюць свой рэйхсвэр, навучаюць спартыўныя арганізацыі вайсковым ведам, узмацняюць паветраны гандлёвы флёт, прычым самалёты будуюць так, каб у любы момант іх можна было перарабіць на ваенныя і г.д. Навошта ўсё гэта?—пытаецца пужаная француская варона і сама адказвае:—для рэваншу.

Зрываючы нямецкія крэпасьці, французы ў той-жа час будуюць іх у сябе з вялікаю пасьпешнасьцю. Зараз будуецца якісьці вялізных разьмераў бар'ер уздоўж нямецкай мяжы, які будзе адыгрываць ролю кітайскай сьцяны. Гэты бар'ер будзе каштаваць 7 міліярдаў франкаў і будзе скончан толькі ў 1931 г. Толькі тады, заяўляюць ваенныя экспэрты Францыі, французы змогуць ачысьціць рэйнскую зону.

Аб якім-жа пры гэткіх умовах мірным сужыцьці можна гаварыць? Франка-нямецкае Лёкарно—утопія. У кожным разе гандлёвы дагавор адным фактам свайго зьяўленьня ня можа перарадзіць атмасфэру адвечнай нямавісьці і падазрэньня. Ён цікавы з другога пункту гледжаньня. Ён цікавы як акт збліжэньня нямецкай і францускай буйнай буржуазеі за кошт дробнага гандлю і працоўных.

Згодна дагавору, Нямеччына мае права ўвозіць у Францыю па паніжаным тарыфе: машыны, скуру, фаянс, фарфор, вырабы хімічнай і электрычнай індустрыі. Францыя ў Нямеччыну: віно, абутак, шаўковыя і баваўняныя тканіны, мыла, парфумэрыю і мэталюргічныя вырабы.

Калі прыглядзецца да характару і роду адзначаных у дагаворы індустрыі і вытворчасьці, дык ня трудна ўбачыць, што ўся гэта прамысловасьць выключна канцэрнаў. Аб'ядналая ў магутныя трэсты, яна будзе камандаваць дробнымі разнасчыкамі па свайму погляду. Дробныя прадпрыемцы ад франка-нямецкай згоды ніякай асаблівай карысьці мець ня могуць. Франка-нямецкі дагавор гэта не дагавор Францыі з Нямеччынай, а дагавор буйных франка-нямецкіх капіталістаў.

Утвараючы згоду, нямецкія акулы імкнуліся, галоўным чынам, да эканамічнага панаваньня па калёніяльных рынках Францыі, якіх французы ня могуць задаволіць сваімі ўласнымі вырабамі. Францускі ўрад доўга з гэтым змагаўся, але нарэшце пашоў на ўступкі. Ад гэтага часу нямецкія караблі будуць заходзіць у францускія калёніяльныя парты нароўні з караблямі іншых прыяцельскіх Францыі краін. Выключэньне зроблена толькі для Марока. Тут правы немцаў, як і раней, абмежаваны, нібы з тэй прычыны, што яны могуць там пачаць агітацыю за сусьветнае саперніцтва. Водлуг думкі французаў, Марока для гэтай мэты найбольш адпаведная калёнія.

Правы немцаў абмежаваны і ў Эльзас-Лётарынгіі,—ім забаронена там адчыняць свае консульствы. Гэта французы тлумачаць тым, што і ім забаранялася з 1871 да 1914 году мець у гэтай вобласьці афіцыйныя прадстаўніцтвы. Таксама акт і матыў, дапамагаючы палітычнаму Лёкарно.

Франка-нямецкі дагавор не зьмяняе становішча і з агульна-эўрапейскага пункту погляду. Ні выклікаюга Англіяй настрою вайны, ні англа-амэрыканскіх разыходжаньняў, ні франка-італьянскіх непаразуменьняў ён ня зьнішчае. Уся яго пышнасьць чыста тэарэтычная. Гэта дыплёматычны фэйервэрк. А таму для эўрапейскай дыплёматыі ён і зьяўляецца найважнейшымі падзеямі апошніх дзён.

Янка Б.

Бэрлін.

Белы тэрор супроць моладзі ў капіталістычных краінах.

У сучасны момант моладзь да 18 гадовага ўзросту ў капіталістычных краінах складае значную частку прамысловага пралетарыяту. Іменна, у Англіі рабочай моладзі налічваецца 2 з паловай мільёны, у Нямеччыне 3,8 міліёна, у Францыі 800 тысяч, у Італіі 1.400.000, у Чэха-Славакіі 650.000 і г. д.

Між тым у большасьці краін ня існуе ніякага законадаўства, якое-б ахоўвала і абмяжоўвала працу моладзі.

Асабліва цяжкае становішча моладзі ў поўкалёніяльных і калёніяльных краінах, там рабочы дзень моладзі часта перавышае 12 гадзін і дзён адпачынку ня існуе.

Апроч таго, моладзь пазбаўлена многіх палітычных і грамадзкіх правоў, якімі карыстаюцца дарослыя рабочыя, яна ня мае магчымасьці арганізавана весьці барацьбу за палепшаньне свайго становішча, а калі моладзь прабуе падняць свой голас, то гэты рух нявічадна душыцца ўрадамі капіталістычных краін.

Калі паглядзець на рэпрэсіі супроць моладзі за 1926 год і пачатак 1927 г., то мы ўбачым вельмі цяжкі малюнак.

Пералічваць выпадкі белага тэрору супроць моладзі ўва ўсіх краінах не дазваляе месца, таму мы абмяжуемся толькі нашымі бліжэйшымі суседкамі.

ПОЛЬШЧА І ЗАХОДНЯЯ БЕЛАРУСЬ.

13-га студзеня 1926 г. ў Вільні былі заарыштаваны вучні мясцовай беларускай школы пад знакам выкрыцьця кам. ячэйкі.

У Варшаўскім акруговым судзе 15-га студзеня 1926 г. судзіліся 25 юнакоў і дзяўчат якіх абвінавачвалі ў належнасьці да камсамолу і ў удзеле ў падпольным зьезьдзе камсамолу, які адбыўся ў ліпені 1924 г. недалёка ад Варшавы. У часе пасяджэньня суда, група моладзі, якая знаходзілася сярод прысутных, наладзіла абвінавачаным авацыю і распаўсюджвала ў зале суда адозвы камсамолу. Агенты ахранкі заарыштавалі ў зале 10 асоб.

8-га лютага 1926 г. за вывешваньне чырвоных сьцягаў з камуністычнымі лёзунгамі Варшаўскі акруговы суд прыгаварыў пяць няпоўналетніх на паўтара г. катаргі.

6-га лютага 1926 г. па абвінавачаньні ў распаўсюджваньні камуністычнай літаратуры сталі перад Радамскім судом 11 камсамольцаў.

23-га лютага 1926 г. ў Вільні слухалася справа 11 гімназыстаў па абвінавачаньню ў арганізацыі камсамольскае ячэйкі. 4 падсудных былі прыгавораны ў турму на тэрмін з 2-х гадоў да 6-ці месяцаў.

24-га лютага 1926 г. ў Радамскім судзе слухалася справа 14-ці камсамольцаў з Астраўца. Трое абвінавачаных былі прыгавораны к 8 гадам катаржнай турмы кожны.

У Слонімскім павеце 24 лютага 1926 г. паліцыя выкрыла дзьве камсамольскія ячэйкі. Заарыштаваны 18 сялян. Сярод дакумантаў знойдзены 4 нумары „Праўды».

Апэляцыйным судом у Варшаве 11 юнакоў па абвінавачаньню ў камуністычнай арганізацыі былі прыгавораны к 20-ці гадам катаргі. Некаторыя з іх прысуджаны к 4 гадам катаргі кожны.

26-га сакавіка 1926 г. ў Катовіцах і Перамышлі зроблен шэраг арыштаў сярод камуністычнай моладзі.

13-га красавіка 1926 г. у Лодзі па абвінавачаньні ў арганізацыі ячэйкі сярод моладзі, сталі перад судом чатыры камсамольцы. Адзін з абвінавачаных прыгаворан к 3 гадам зьняволеньня крэпасьці, астатнія к 2-м гадам кожны.

У пачатку мая 1926 г. у Львове адбыўся працэс 15-ці маладых рабочых па абвінавачаньні ў „дзяржаўнай здрадзе" (нелегальная прапаганда і распаўсюджваньне забаронёных выданьняў у Заходняй Галіцыі) Двое з абвінавачаных былі прыгавораны к 5 і 3 гадам катаргі. 6 за парушэньне грамадзкага парадку ад 10 м. да 1 году зьняволеньня.

1-га ліпеня 1926 г. у Вільні два вучні беларускай гімназіі былі прыгавораны к 2 г. катаргі па абвінавачаньню ў рэвалюцыйнай дзейнасьці.

17-га ліпеня 1926 г. у Лодзі скончыўся працэс па справе „42" сяброў камуністычнага саюзу „Ігла". 22 абвінавачаныя былі прыгавораны к зьняволеньню ад 1 с пал. да 4 гадоў.

5-га верасьня 1926 г. у сувязі з міжнародным юнацкім днём адбыўся мітынг у Варшаве ня гледзячы на забарону з боку паліцыі. На сабраўшыхся 1500 чалавек моладзі быў зроблен напад з боку коннай паліцыі, значная частка ўдзельнікаў мітынгу была заарыштавана і паранена. Разам з паліцэйскімі агентамі прымала ўдзел і баявая дружына ППС.

7-га лютага 1927 г. былі зроблены арышты сярод моладзі групы Пятрушэвіча. 11 арыштаваных украінцаў абвінавачваюцца у шпіянажы на карысьць Нямеччыны.

25-га лютага 1927 г. у Ломжы адбыўся працэс па справе 52 камсамольцаў. Нягледзячы на адсутнасьць якога-небудзь матар'ялу абвінавачаньня, 11 з іх былі прыгавораны агульным лікам к 48 г. катаргі.

НЯМЕЧЧЫНА.

29 студзеня 1926 г. у Ліхтэнбурскай турме забіўся на сьмерць засуджаны к 7 с пал. г. катаргі Віллі Гюнтэр—удзельнік паўстаньня ў сакавіку. З слоў таварышоў па турме няшчасны выпадак здарыўся па віне адміністрацыі накіраваўшай Гюнтара для рамонтнай працы на дах, ня прымаючы ніякіх мер асьцярожнасьці.

Бахумскі суд прыгаварыў 8 сяброў камсамольскай арганізацыі «Юнгштурм» к турэмнаму зьняволеньню на тэрмін ад 3 да 9-ці м-цаў у сувязі з стычкай паміж камуністамі і сябрамі фашысцкага саюзу моладзі.

У красавіку [illegible] нацыяналу [illegible] абшчыннай [illegible] стаўнікам.

За прыналежнасьць да камсамолу, які забаронен ў Баварыі, і за ўдзел у акруговай канфэрэнцыі камсамолу—рабочы Шыгэрас быў засуджан на тры м-цы турмы.

Каб пазбавіцца пыткі з боку агентаў паліцыі, кончыў самагубствам арыштаваны Шпрынгель. Гэта здарылася ў жніўні 1926 г. у Брэслаўлі.

23-га красавіка 1927 г. група камсамольцаў якая варочалася з Гамбургу была абстраляна з боку сяброў фашысцкай арганізацыі „Стальны шлем" і салдат рэйхсвэра. Шмат камсамольцаў было цяжка ранена.

ЛІТВА.

6-га верасьня 1926 г. міністэрствам унутраных спраў Літвы былі забаронены дэманстрацыі сацыялістычнай моладзі ў Коўні з пагрозай прымяненьня аружжа, заказаваныя пасьля фашысцкага перавароту т. т. Грэйцгенберг і Рафаіл Чорны прымалі блізкі ўдзел у працы камсамолу.

Такі-ж малюнак назіраецца і ў астатніх капіталістычных краінах.

ЗАБАРОНА СЬВЯТКАВАНЬНЯ МЮД'У У ПРАЗЕ.

ПРАГА, 3-9. У апошні момант паліцыя забараніла ў Празе дэманстрацыі ў зьвязку з міжнародным днём юнакоў.

Цэнтральны камітэт камуністычнае партыі і цэнтральны камітэт камсамолу заклікаюць працоўных да магутнага пратэсту проці ўзмацненьня націску на рабочы рух.

У САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІКАХ.

Посьпех праверачных мабілізацый.

СІМФЭРОПАЛЬ, 3. Спробная мабілізацыя надыходзіць да канца. Ялцінскія прызыўнікі пасьпешна і хутка зрабілі пераход да Сэвастопалю, куды прышлі на 3 гадзіны раней часу. Зараз большая частка прызыўнікоў знаходзіцца ў казармах, усе абмундзіраваны і ўзброены і рэгулярна праходзяць заняткі. Сярод прызыўнікоў [illegible]рока праводзіцца культурна-асьветная праца: праводзяцца лекцыі гутаркі, наладжваюцца пастаноўкі, кіно-сэансы. Настрой, як і раней, добры. Наглядаецца вялікая зацікаўленасьць да паглыбленьня вайсковых ведаў на пытаньнях абароны краю.

Частка прызыўнікоў адпушчана да[illegible]

Кантрольныя камісіі на прадпрыемствах апраўдалі сябе.

МАСКВА, 2-IX. Прэзыдыум УЦСПС на пасяджэньні ад 2-га верасьня адзначыў, што ідэя арганізацыі часовых кантрольных камісій, як органаў, здольных ажывіць і ўзмацніць працу вытворчых нарад і наблізіць рабочую масу да кіраўніцтва вытворчасьцю,—цалкам сябе апраўдала.

Прэзыдыум УЦСПС лічыць неабходным **павялічыць лік кантрольных камісій да 200.** Прэзыдыум УЦСПС даручыў АТЭ УЦСПС пасьля пагадненьня з міжсаюзнымі арганізацыямі і ЦК саюзаў вызначыць кола прадпрыемстваў, у якіх павінны быць арганізаваны кантрольныя камісіі.

Працэс англа-фінскіх шпіёнаў.

ЛЕНІНГРАД, 3. 8-га верасьня ў вайсковай калегіі вярхоўнага суду пачаўся разгляд справы 26 англа-фінскіх шпіёнаў. Між падсуднымі знаходзіцца ранейшы афіцэр царскае арміі Гойер і яго бліжэйшыя памоцнікі Валіцкі, браты Хлапушыны і Куніцын. Апроч шпіёнаў аддана пад суд некалькі дапамагаючых ім, у тым ліку ранейшы дацэнт ляснога інстытуту Нікіцін.

Галоўныя падсудныя прызналіся ў зробленым злачынстве. Дапаможнікі ня прызнаюцца і гавораць, што яны лічылі шпіёнаў за кантрабандыстаў.

Вялікі заходня-эўрапейскі пералёт.

МАСКВА. Гэтымі днямі самалёт «Пралетары» вылятае з Масквы ў вялікі заходня-эўрапейскі пералёт. Марштрут пералёту: Масква—Кёнігсбэрг—Вена—Прага—Парыж—Бэрлін—Капэнгаген—Стакгольм—Рэвель—Ленінград—Масква.

З прычыны таго, што пералёт адбудзецца ў верасьні, палётаў ноччу ня будзе.

У зьвязку з хваробаю лётчыка Вайшыцкага, які павінен быў ляцець, паляціць вадомы лётчык Шабанаў, які скончыў у 1919 г. савецкую авіяцыйную школу. З Шабанавым ляціць борт-мэханік Радзевіч, удзельнік пералёту Масква—Пекін—Токіё і пералёту па Заходняй Эўропе ў 26 г. сумесна з заслужаным лётчыкам СССР Громавым.

Земляздрыг у Намангане не заціхае.

НАМАНГАН, 3-9. Сягоньня, а 5 гадз. раніцы адзін за другім зноў адчуваліся два моцныя падземныя ўдары. Разбурана некалькі дамоў. Жыхары Намангану ўжо 24 суткі жывуць на вуліцы.

Новы Данбас.

ХАРКАЎ, 3. Сэсія тэхнічнае рады Югасталі зацьвердзіла праэкты на пабудову ў раёне Макееўскага і Дынакіеўскага камбінату 4-х новых буйных камення-вугольных капальняў якія разам з нядаўна закладзеным капальнямі Донвугалю створаць «новы Данбас».

СУН-ЦЬЗІН-ЛІН У МАСКВЕ.

ОМСК. Прысьпешаным цягнікам у Маскву прыехалі ўдава Сун-Ят-Сэна Сун-Цьзін-Лін і Аўгінь Чэн.

За выраб гадзіньнікаў у СССР.

МАСКВА. ЦК мэталістаў зьвярнуўся у ВСНГ СССР з дакладною пісулькаю аб арганізацыі вырабу гадзіньнікаў у СССР.

Водлуг выклікаў трэсту дакладное мэханікі «Точмех», самы найменшы попыт на гадзіньнікі ў год дасягае па СССР 600.000 штук. Аднак гэты попыт здавальняецца толькі на 5-10 проц.

ЦК мэталістаў знаходзіць магчымым разгарнуць безадкладна выраб гадзіньнікаў у СССР.

Адэскія манэўры.

МАСКВА. ОСО-Авіяхім СССР рашыў узяць актыўны ўдзел у адэскіх манэўрах.

На адэскіх манэўрах будуць выпаўнены тры баявыя заданьні: а) высадка на ўзьбярэжжа, б) сустрэчная бойка і в) наступ на ворага, які акапаўся.

Такім чынам, баявыя апэрацыі адбудуцца ў раёне Адэсы на сушы і на моры.

Выпуск чырвоных камандзіраў.

ОМСК. Адбыўся выпуск чырвоных камандзіраў з школы імя Фрунзэ. Сярод выпушчаных—87 проц. партыйцаў.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ.

Міжнародныя лётныя спаборніцтвы.

КАПЕНГАГЕН. У нядзелю ўдзень у Каструпе (Данія) адбыліся вялікія міжнародныя лётныя спаборніцтвы. У спаборніцтвах брала ўдзел каля 30 аэрапланаў, у тым ліку ангельскія, францускія, швэдзкія і дацкія.

У спаборніцтвах на шпаркасьць перамог Ларсен (Данія), Ліндпэр (Швэдыя) і Арашар (Францыя).

Робячы мёртвую пятлю, дацкі лётчык Пэрлінг зваліўся і зламаў нагу. Аэраплян разьбіты.

На спаборніцтвах прысутнічала 100.000 глядачоў.

Новы старшыня фінляндзкага сойму.

ГЭЛЬСІНГФОРС, 3-9. Адбыліся выбары старшыні новага сойму. Абраны ранейшы прэм'ер Каліо, лідэр аграрнай партыі.

Аўстрыйская с.-д. моладзь абурана прадажніцтвам правадыроў.

ВЕНА, 3-IX. Апазіцыя аўстрыйскага сацыял-дэмакратычнага саюзу моладзі распаўсюджвае новыя адозвы да членаў саюзу, у якіх ізноў канстатуе паражэньне сацыял-дэмакратаў у ліпнёўскія дні і пералічвае прычыны гэтага: няправільная асноўная пастаноўка кіраўніцтва ў партыі і саюзе моладзі, паступовы ўхіл управа, пераважаючы ўплыў дробна-буржуазных элемэнтаў у партыйным кіраўніцтве, якое пайшло на вялікія ўступкі гэтым элемэнтам у часе апошніх выбараў, і ілюзіі аб магчымасьці заваяваньня ўлады дэмакратычным шляхам.

У канцы адозвы гаварыцца: «рэвалюцыйнае сумленьне не дазваляе апазіцыі далей замоўчваць згубную палітыку партыйнага кіраўніцтва і кіраўніцтва саюзам. Сацыял-дэмакратычная моладзь павінна даць арганізаваны адпор узрастаючаму абуржуазьнічаньню партыі, якая прымірылася з ліпнёўскім паражэньнем. Выступайце на ўсіх сходах і мітынгах, патрабуйце справаздачы ад вашых кіраўнікоў, згуртоўвайце рэвалюцыйныя элемэнты руху.

ПАСЬЛЯ КАНГРЭСУ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЬЦЯЎ.

Ужо прайшло блізка што дзевяць год, як скончылася сусьветная вайна. Карта Эўропы перакроілася на новы лад. На руінах старых манархій паўсталі новыя дзяржавы, пабудаваныя згодна з 14 пунктамі Вільсона на нацыянальных прынцыпах. Аднак, і ў гэтых новых нацыянальных дзяржавах, як і ў старых манархіях, аказаліся больш-менш значныя групы насяленьня, якія не належаць да дзяржаўнай нацыянальнасьці,—гэта так званыя нацыянальныя меншасьці. І вось, каб загарантаваць ім праўнае палітычна-грамадзкае становішча. Вэрсальская канфэрэнцыя абязала новапаўстаўшыя дзяржавы падпісаць дадатковыя гарантыйныя ўмовы аб правох нацменшасьцяў. Але абавязваючы новапаўстаўшых, а таксама і пераможаных падпісваць гарантыі, дзяржавы-пераможцы не абавязалі самых сябе паважаць правы сваіх прыгнечаных нацменшасьцяў.

Зразумела, што такое частковае гарантаваньне правоў толькі некаторых нацменшасьцяў сьвету ў корані падрывала прынцып раўнапраўнасьці ўсіх нацменшасьцяў, у склад якой-бы дзяржавы яны ні ўваходзілі.

У дадатак, жыцьцёвая практыка скора выявіла, што і шмат хто з падпісаўшых гарантыі зусім ня думае іх выконваць. Напр., Польшча, Румынія і г. д.

І нацменшасьці буржуазнага сьвету неўзабаве пераканаліся, што фактычна нічога не зьмянілася, што папяровыя гарантыі не праводзяцца ў жыцьцё, што прынцып, як загарантаваны, так і не, застаўся толькі прынцыпам...

Дык што рабіць?

Ясна, што пачалося змаганьне проці ўціску.

Нацменшасьці скора, аднак, пераканаліся, што паасобныя іх выступленьні перад сваімі ўрадамі і нават перад усім сьветам ня прыносяць карысьці і таму пачалі старацца аб арганізацыі агульных выступленьняў нацменшасьцяў. Як рэзультат гэтых стараньняў, зьявілася на сьвет новая арганізацыя, якая штогод склікае кангрэс—зьезд прадстаўнікоў нацменшасьцяў усяго буржуазнага сьвету.

Зьезды гэтыя адбыліся ўжо тры разы: у 1925, 1926 і 1927 гадох.

Гэтымі днямі адбыўся ў Жэневе трэці зьезд нацменшасьцяў.

Цікава, што далі нацменшасьцям гэтыя зьезды, а таксама ці здолелі яны хоць-бы арганізаваць усе нацменшасьці навакол сябе так, каб кожная нацменшасьць магла прыняць у зьезьдзе актыўны ўдзел...

На першае пытаньне трэба адказаць: зьезды нацменшасьцяў ніякіх рэальных рэзультатаў да апошняга часу ня мелі. Яны ня вышлі за межы звычайных маніфэстацый і сьцьвярджэньняў існуючага стану рэчаў у паасобных краінах. Іх пастановы не абавязковы для кіруючых сфэр паасобных дзяржаў, а таксама і для «Лігі Народаў».

Сусьветнаму імпэрыялізму і капіталізму хацелася-б, каб зьезды нацменшасьцяў ня ўхіляліся-б ад асноў дзяржаўнай лаяльнасьці і былі-б паслухмянымі і пакорнымі рабамі сваіх «культурных» прыгнятацеляў.

І мы бачым, што зьезды нацменшасьцяў ня выходзяць за пастаўленыя ім рамкі, астаючыся паслухмянымі і лаяльнымі «падданымі» сваіх гаспадароў і Лігі Народаў і ўскладаючы свае надзеі і спадзяваньні на тое, што Ліга Народаў зробіць адпаведны націск на тыя ўрады, якія ўціскаюць «свае» меншасьці. Аднак, надзеі гэтыя дарэмныя: «акцыйная кампанія» гэтых самых урадаў, якія душаць «свае» нацменшасьці, ні ў якім выпадку ня выступіць проці сваіх сяброў, бо кожны сябра Лігі добра ведае, што толькі пры сыстэме, «заплюшчаных вачэй» на грахі іншых ён забясьпечвае бясскарнасьць самому сабе. Тут трэба адзначыць адзін момант, які нават і для веруючых у «вышэйшую справядлівасьць» Лігі Народаў робіць гэтыя зьезды нацменшасьцяў бязмэтнымі. Гэта—няправільная пастаноўка самой справы нацменшасьцяў. Зьезды аднолькава разглядаюць справу нацыянальнасьцяў, якія жывуць сярод іншай нацыянальнай **большасьці**, і справу тых нацыянальнасьцяў, якія на сваёй уласнай тэрыторыі **прадстаўляюць большасьць**, а ня меншасьць, але іх зямля разам з імі аддадзена пад уладу другога народу. І таму, калі прыкладам для лурэяў у Польшчы існуе толькі пытаньне аб іх культурна-нацыянальных правох — шляхам культурна-нацыянальнай аўтаноміі,—дык для беларусаў пытаньне ідзе ня толькі аб прызнаньні іх правоў, як меншасьці, але і аб забясьпечаньні ім права **быць гаспадарамі** на тым кавалку сваей зямлі, дзе беларускае насяленьне прадстаўляе большасьць.

Зьезды нацменшасьцяў, якія дагэтуль адбываліся, гэтага пытаньня зусім не разглядалі. Таму і беларусы і ўкраінцы Польшчы прымалі ў гэтых зьездах удзел выключна, як госьці-наглядчыкі (абсэрватары). Робяць гэта яны зусім сьвядома і правільна. Яны ня могуць згадзіцца, каб у іх родным краі панавала чужацкая меншасьць толькі на той падставе, што гэтая нацыянальнасьць заўладала іхняй зямлёй. Вось чаму ад усіх гэтых зьездаў меншасьцяў заходнім беларусам і наогул усім тэрытарыяльным нацменшасьцям карысьці чакаць няма чаго—апрача іншых прычын—яшчэ і таму, што справа тэрытарыяльных нацменшасьцяў пастаўлена там няправільна.

Астаецца сказаць некалькі слоў аб апошнім кангрэсе нацыянальных меншасьцяў, толькі што адбыўшымся ў Жэневе.

І на гэтым зьезьдзе беларусы, украінцы і ліцьвіны Польшчы не захацелі ўступіць у правамоцныя члены кангрэсу, а засталіся толькі наглядчыкамі па прычынах, ужо намі агавораных.

І ў гэтым годзе кангрэс абмежаваўся рэфэратамі і дыскусіяй на чыста акадэмічныя тэмы, напрыклад: «Ці нацыянальны ўціск пагражае супакою сьвету»?

Ясна, што пагражае. Але, ня толькі нацыянальны, а і сацыяльны і ўсякі іншы бязумоўна пагражаюць супакою капіталістычна-буржуазнага сьвету, які ў той самы час ня можа бяз гэтага ўціску існаваць, бо на гэтым уціску ён трымаецца. І мы бачым, што кангрэс баіцца выйсьці за межы вузка пастаўленага пытаньня,—ён гаворыць толькі аб нацыянальным уціску, як такім, забываючы, што нацыянальны ўціск заўсёды ідзе ўпоруч і з сацыяльным і з усякім іншым уціскам.

Гаворачы аб нацыянальным уціску, кангрэс заўсёды ўхіляецца ад абгавораньня пытаньня аб граніцах, адкідаючы гэтым самым магчымасьць высьветліць зусім ясную рэч: цесную сувязь між пытаньнем аб правох тэрытарыяльных нацменшасьцяў з пытаньнем аб граніцах.

Ухіленьне кангрэсу нацменшасьцяў ад абгавораньня гэтых якраз пытаньняў яскрава сьведчыць, што роля падобных кангрэсаў зьведзена да нуля і сваёю бясплоднаю і бязсэнсоўнаю можа прынесьці хіба толькі адну карысьць—яшчэ раз будзе даказана, што буржуазна-капіталістычны сьвет ня хоча і ня можа вырашыць нацыянальнае пытаньне так, як гэта вымагаецца справядлівасьцю,—так, як гэта вырашана толькі ў нас, у Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

М. Лучанін.

Цьвярозая ацэнка кангрэсу.

Пішучы аб толькі што адбыўшымся кангрэсе нацменшасьцяй, газэта «Nasz przegląd» характарызуе яго так:

«Ня можна ўкрываць праўды. Меншасьцявы кангрэс гэтага году аказаўся «пудным» у тым значэньні, што яму не хапала жыцьця.

Калі на апошні кангрэс жаліліся, што ён правадзіў збыт салёную і дыплёматычную тактыку, дык цяперашні ўзмацніў такую яго рэпутацыю да найбольшых разьмераў.»

Рэзалюцыі кангрэсу, якія мы прыводзім ніжэй, таксама вытрыманы ў дыплёматычным, калі не сказаць лёкайскім тоне, якім меншасьцявыя донкіхоты хочуць зыскаць ласку сваіх гаспадароў.

Рэзалюцыі кангрэсу меншасьцяў у Жэневе.

Нeталеранцыя пагражае спакою,

У апошнім годзе становішча нацыянальных меншасьцяў ня толькі не палепшылася, але, наадварот, пагоршылася. Асновы апекі над меншасьцямі, абавязковыя для дзяржаў на моцы рэзалюцыі рады Лігі Народаў, фактычна пагвалчаны, проці чаго ня прыймаецца ніякіх крокаў. Праз гэта падрываюцца асновы працы Лігі і пагражае эўрапейскаму спакою. Таму Ліга, адпавядаючая за спакой, павінна сачыць, каб сьвятое права нацыянальнасьці было абаронена.

Супрацоўніцтва меншасьцяў.

I. Нацыянальныя меншасьці павінны ў кожнай краіне злучацца або паразумявацца для супольнай акцыі на ніве нацыянальных пастулатаў, асабліва ў справах удзелу ў законадаўчых органах.

II. Ва ўсіх інтэрнацыянальных установах і кангрэсах, дзе абгаворваюцца меншасьцявыя пытаньні, меншасьці павінны паразумявацца і ўзаемна падтрымліваць адна адну.

III. Кіраўніцтва меншасьці павінны ствараць органы друку для выказаньня свайго погляду ў справах іх нацыянальнасьці; пры гэтым кангрэс спадзяецца, што гэтыя органы будуць рэдагаваны у духу пастаноў кангрэсу.

Прэсавая прапаганда.

Вольнасьць прэсы зьяўляецца відавочным варункам рэалізацыі грамадзкіх правоў, а за гэтым і правоў меншасьцяў.

Таму трэба змагацца проці прыдушэньня меншасьцявай прэсы, а таксама ўсялякай формы цэнзуры. Кангрэс просіць усю меншасьцявую прэсу, каб яна падтрымлівала яго імкненьні і ўнікала ўсяго, што сее сваркі і калатню між паасобнымі меншасьцямі. Меншасьцявая прэса павінна падкрэсьліць салідарнасьць меншасьці. Каб дасягнуць гэтае адпалітасьці, кангрэс прапануе ўтварыць саюз меншасьцявых публіцыстаў.

У Савецкай Беларусі.

За культурную гаспадарку.

(Бабруйшчына).

Гаспадарчы год бліжыцца к канцу. Пара прыняцца за вызначэньне шляхоў мерапрыемстваў па працы ў будучым гаспадарчым годзе. [illegible]

[illegible]

А. Дамброўскі.

Лясы мясцовага значэньня нішчацца.

Больш увагі абароне іх.

Кожнаму вядома, што лясы мясцовага значэньня [illegible]

[illegible] Полацкая акруга—Вульскі, Вушацкі і Лепельскі раёны. Лясы мясцовага значэньня ўрочышча «Адмена», «Палоўшчына» і «Данілаўка», якія цалкам здавольвалі драўнінай цэлы шэраг прылягаючых да іх вёсак, зараз зьнішчаны зусім. Лес ур. «Адмена» перададзен ужо ў зямельны фонд, «Данілаўка» самаўласна расхопліваецца членамі ляснога таварыства; мясцовая [illegible] мясцовага значэньня.

Райвыканкомы, сельсаветы ў першую чаргу павінны назіраць за правільным вядзеньнем ляснай гаспадаркі ляснымі таварыствамі і дапамагаць ім у абароне лесу ад пакражы.

Супроць зьнішчэньня лясоў мясцовага значэньня трэба павесьці рашучую барацьбу.

М. [illegible]

Рыхтуемся да сьвяткаваньня 10-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі.

(Старобінскі раён, Бабруйшчына).

У сучасны момант па нашым раёне вядзецца шырокая падрыхтоўка да сьвяткаваньня 10-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі.

На ўсіх сельсаветах раёну ўжо складзены сельскія камісіі па правядзеньні сьвяткаваньня.

Пачалася падрыхтоўка да адчыненьня розных устаноў культурнага і гаспадарчага характару ў часе сьвяткаваньня 10-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі. У верасьні і пачатку Кастрычніка м-цы будуць праведзены 2 раённыя нарады па пытаньнях падрыхтоўкі і правядзеньня сьвята.

У часе падрыхтоўчай кампаніі да сьвята нардомам, хатамі-чытальнямі, школамі, чырвонымі куткамі будуць праведзены сярод працоўных мас гутаркі на тэму: «Нашы дасягненьні за 10 год», дзе высьветлен будзе рост прамысловасьці, сельскае гаспадаркі і культурнага будаўніцтва нашае краіны. Вясковымі камісіямі будзе падрыхтаваны да сьвята цэлы шэраг юбілейных вусных і насьценных газэт і дыяграм.

Дзеля добрага азнаямленьня працоўных мас з надыходзячым сьвятам, райкамісіяй прыняты належныя крокі дзеля забясьпечаньня вясковых камісій неабходнай юбілейнай літаратурай.

М. Астроўскі.

Тут будзе добрая сенажаць!

(В. Нова Тухінь, Дубровенскага р-ну, Аршаншчына).

[illegible]

Селькор А. Забко.

Весткі з месц.

Беларусізацыя школ.

[illegible]

Перадача прафшколе мэталістаў электрамайстэрні ГЭТ'а.

Гомель. Электрамайстэрня з абсталяваньнем, якое належала гомельскаму аддзяленьню ГЭТ'а, перададзена прафшколе мэталістаў. У сучасны момант праводзіцца рамонт майстэрні.

Сельска-гаспадарчыя рабочыя ўзмацняюць абарону.

Капыль. У раёне рабочыя ўсіх савецкіх гаспадарак, акрамя адлічэньняў ад пэнсіі, правялі „нядзельнікі“ і зробленыя грошы аддалі на ўзмацненьне абароны краіны.

Рабочыя сав. гаспадаркі Савічы далі 79 руб., Цімкавічы—65 руб., Чыжэвічы—47 руб., Рымс каля 50 руб., Доктаравічы—24 руб. Сяляне некаторых вёсак па падпіснаму лісту таксама сабралі па 10—15 руб.

З вясковых лістоў.

⊘ Бардзілаўскае тарфяное т-ва (Самахвалавіцкі р.) у гэтым годзе працавала добра. Кожны селянін мае 15 вазоў добрага торфу і апалам забясьпечан.

Сельнор Уцёха.

⊘ Журавіцкі РВК (Магілёўшчына) вясной г. г. пабудаваў бэтонна-цэмантовы завод. У сучасны мамант усе дзеравянныя разбураныя масты замяняюцца бэтоннымі трубамі

Грэнаў.

⊘ Шклоўскаму с. с. ЦВК БССР летась даў радыё-прыёмнік. Але як паставілі антэну і прыёмнік, знайшлося шмат „спэцаў“. Кожны ставіў і круціў пасвойму. І зараз акрамя антэны ад радыё нічога не засталося.

Я. Глейберзон.

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЬЦЁ.

Падрыхтоўка да партвучобы ў наступным навучальным годзе.

(Менская акруга).

[illegible] партыі, 25 проц. камсамольскага актыву і 15 проц. рабочага актыву з дэлегаткамі. Школы складуць 27 груп, і ахопяць 10 проц. усей гарадской партарганізацыі акругі.

Другім тыпам будзе—Гарадзкая палітшкола нармальных груп «Б». Групы такім жа парадкам і велічынёй, як і скарочаныя, маюць ахапіць 12 проц. арганізацыі гар. райкомаў. Разьлік камплектаваньня тут 70—20—10 проц. набору падобнага да скарочаных груп. Нармальныя школы павінны ўсяго складаць 26 груп.

Трэцім і больш павышаным тыпам па сваёй праграме будуць—«Вячэрнія савпартшколы». Усяго іх будзе 2. Адна—пры АПА Менакругкому КП(б)Б і другая пры Барысаўскім гар. райкоме з лікам у 10 і 5 груп і складам кожнай групы па 30 чал.

Пры ўкамплектаваньні на 100 проц. партыйцамі, школа ахопіць 9 проц. гарадзкой партарганізацыі акругі. У агульным ліку ўсе школы па Менску і Барысаву ахопяць 32 проц. сяброў і кандыдатаў КП(б)Б.

[illegible] напр., стацыянаркі працуюць па праграме скарочанай, або нармальнай (звычайнай) палітшколы гораду.

Прыблізны ахоп стацыянарнай школай вызначаецца на вёсцы каля 1200 чалавек, а разам з перасоўкамі 1860. У гэты лік увойдзе 1025 партыйцаў, што складзе да 50 проц. вясковай партарганізацыі ў акрузе. Школы дапускаецца забясьпечыць падручнікамі ў горадзе на 50 проц. і на 100 проц. у весцы.

Неахопленая частка партарганізацыі ў горадзе і на вёсцы сыстэмай палітшкол (68 і 50 проц.) павінна будзе праводзіць заняткі па адукацыі ў палітгуртках і гуртках прадметных па самаадукацыі. Такіх гурткоў у дадатак к школам мае быць арганізавана да 200, з сталым забесьпячэньнем іх асноўнай літаратурай, асабліва на вёсцы.

Такі прыблізна мае выгляд к наступнаму году палітасьветная сыстэма па Менскай акрузе

Данільчык.

Камсамол будуе будучыню.

Сяляне в. Нова-Дзятлавічы, Гомельскай акругі, яшчэ ў 1923 г. на агульным сходзе зрабілі пастанову абгарадзіць школьны сад, дзеля чаго камітэт ўзаемадапамогі купіў 300 шт. жэрдак, але частка жэрдак пайшла на латы школьнага хлеба, частку разабралі сяляне, а палову скарыстаў сам камітэт на цагляны завод.

У 1925 годзе зноў робіцца другая пастанова: кожны двор павінен прынесьці на аднэй жэрдцы і адным калу і на кожныя 10 двароў загарадзіць 5 саж., нават разьмералі плошчу сада, але гарадзіць ніяк не сабраліся.

У 1926 годзе ўзяўся за справу сам сельсавет, дзеля чаго ў лесе мясцовага значэньня высечана было 600 шт. жэрдак, але жэрдак не скарысталі, так яны папарахнелі ў лесе.

Адным словам, невядома да якога часу гарадзілі-б школьны сад, калі-б за гэта ня ўзяўся камсамол.

Бачаць камсамольцы, што іх бацькі гародзяць школьны сад ужо пяты год і рашуча ўзяліся яны за справу.

Пагутарылі на сваім сходзе і вынесьлі такую пастанову: кожны камсамолец у парадку камсамольскай дысцыпліны павінен прывесьці воз жэрдак і агульнымі сіламі загарадзіць сад.

Але справа ў тым, як у бацькоў выпрасіць каня, каб прывезьці жэрдкі?! Заданьне было досыць цяжкае—трэба каб не абразіць бацькоў і захаваць народнае дабро. Ня гледзячы на такое становішча камсамол з гэтым справіўся на 100 проц., бо што цяжка дасцца не арганізаванай масе, то лёгка прыводзіцца ў жыцьцё ў арганізацыі. Прывезьлі жэрдкі і, каб паказаць прыклад беспартыйнай моладзі, якая вылялася п'яная па вуліцы з гармонікам са сьпевамі (было нейкае рэлігійнае сьвята) і даказаць сваім бацьком, што яны, як будаўнікі новага жыцьця, лепей скарыстаюць гэты дзень на народную карысьць, у адзін дзень абгарадзілі весь школьны сад, які бацькі не маглі абгарадзіць на працягу 5 г.

Кожнаму жыхару вёскі стала ясна, чым займаецца камсамол і чым займаецца беспартыйная моладзь, і цяпер бацькі не так пярэчаць сваім сынам паступаць у камсамол. Да гэтага часу было ў ячэйцы 13 чалавек, а гэтымі днямі паступіла яшчэ 8 заяў.

Цяпер ячэйка думае аб тым, як-бы ўцягнуць у сваю арганізацыю ўсю беспартыйную моладзь, і ў гэтым напрамку ужо многа зроблена: у кожнае сьвята амаль уся моладзь зьбіраецца ў чырвоны куток, дзе праводзяцца гутаркі, чыткі газэт, займаюцца фізкультурай, іграюць у футбол і г. д.

Калі-б было больш у раёне такіх камсамольскіх ячэек, як Нова-Дзятлавіцкая, то менш было-б на вёсках хуліганства, п'янтва і распуцтва.

Ня шкодзіла-б другім ячэйкам браць прыклад ад Нова-Дзятлавіцкай.

К. Санюк.

Работнікі на вёску.

(Аршанская акруга).

25-га жніўня скончылі сваю працу акруговыя курсы прапагандыстаў пры акруговым камітэце КПБ(б).

На курсах працавалі сэкратары ячэек КПБ(б), АПА работнікі, партыйцы сэкратары сельсаветаў, і партыйцы ізбачы з усіх раёнаў акругі з навадалучанымі.

Усяго на курсах працавала 52 чалавекі.

Працавалі курсы паўтара месяцы.

Мэта курсаў—даць добрых партработнікаў на вёску, каб яны сапраўды выканалі задача па культурнаму удбудаваньні вёскі.

Сяргей.

Ад лютага да Кастрычніка.

(Хроніка гістарычных падзей).

24 жніўня (6 верасьня).

— Адчынілася ўсерасейская нарада прадстаўнікоў абласных і раённых саветаў ад 11 абласьцей па арганізацыйных пытаньнях.

— Пастановай міністраў вайсковага і ўнутраных спраў зачынена газ. «Пролетарий», орган ЦК РС-ДРП (бальшавікоў).

Выпушчаны замест „Пролетария“ „Рабочий“ піша (26 жніўня) з поваду зачыненьня:

„Кожны раз нашы газэты зачыняюць у адным пэўным выпадку, калі яны заклікаюць рабочых не паддавацца на правакацыю.

„Правда“ была зачынена, калі яна, пасьля ліпнёвых дзён, заклікала рабочых і салдат спыніць дэманстрацыі.

„Рабочий и солдат“ быў зачынен, калі ў артыкуле «Што будуць рабіць піцерскія рабочыя ў дзень 12 жніўня» заклікаў не праводзіць у гэты дзень вулічных дэманстрацый.

І, урэшце, «Пролетарий» зачынен на другі дзень пасьля таго, як у сувязі з прарывам Рыскага фронту ён заклікаў рабочых і салдат да вытрыманасьці і спакою. Што ж гэта значыць? Чыя рука так клапатліва не дае рабочым ведаць, што партыя перасьцерагае іх ад правакацыі? Чыя ж гэта правакатарская рука?»

«[illegible]чий» з поваду паведамленьняў стаўкі аб адступленьні ад Рыгі друкуе артыкул пад назвай „Клевета продолжается“ (вытрымкі з артыкулу):

«Здавалася, што пасьля высьвятленьня гісторыі з Млыноўскім палком, які ў сапраўднасьці страціў у бойцы ⁵/₆ свайго складу, а ў паведамленьнях стаўкі быў абвешчан „здраднікам“, які ганебна ўцёк са сваіх пазіцый“—здавалася, што пасьля гэтага высьвятленьня будуць больш асьцярожнымі ў абвінавачаньні часьцей нашых войск у трусасьці і здрадзе». Далей артыкул прыводзіць факты, якія паказваюць, што брахня са стаўкі прадаўжаецца і гаворыць:

„Слугі рэакцыі ведаюць, чаго хочуць, і цьвёрдым крокам упэўнена ідуць да сваёй мэты. Ім трэба разьбіць рэвалюцыю, трэба дыскрэдытаваць усё створанае ёю. Для гэтага ўсё пускаецца ў ход: правакацыя і яўная здрада, брахня і злосныя паклёпы“...

— Магілеў. Загадам Карнілава Крымаў быў назначаны камандуючым 3 конным корпусам, які ішоў на Петраград, прычым перад ад'ездам (25 ці 26 жніўня) Крымаў атрымаў інструкцыю ад Карнілава, дзе яму ставіліся дзьве задачы:

1) «У выпадку атрыманьня ад мяне ці непасрэдна на месцы зьвестак аб пачатку выступленьня бальшавікоў,—безадкладна рухацца з корпусам на Петраград, заняць горад, абяззброіць часьці Петраградзкага гарнізону, якія пристануць да руху бальшавікоў; абяззброіць насяленьне Петраграду і разагнаць Савет“.

2) „Па скончэньні гэтай задачы ген. Крымаў павінен выдзеліць адну брыгаду з артылерыяй на Араніенбаум і па прыбыцьці туды патрабаваць ад краштадзкага гарнізону разброеньня крэпасьці і пераходу на сухазем'е. Згода міністра-старшыні на разброеньне крэпасьці Кранштадта і вывад яго гарнізону ўжо была дадзена 8-га жніўня...“ (Мілюкоў. Гісторыя другой расейскай рэвал.).

НА ПРЫЗЫВЕ.

ЗЬЯВІЛІСЯ НА 100 проц.

(Ад уласнага карэспандэнта).

На 5-га верасьня ў гор. Барысаве была назначана жэраб'ёўка прызыўнікоў Бярэзінскага раёну. Ужо 4-га верасьня ў горад зьявіліся ўпаўнаважаныя ад прызыўнікоў разам са старшынямі с.-с. на 90 проц., а 5-га верасьня былі ўсе на 100 проц.

Некаторыя хлапцы прышлі самі цягнуць свае жэраб'і. Настрой ва ўсіх бадзёры. Жарты, сьмех і вясёлыя гутаркі ўвесь час стаяць на прызыўным пункце. Няма ніводнага п'янога, поўная арганізаванасьць.

Пры прызыўным пункце працуе чырвоны куток, які шырока забясьпечвае прызыўнікоў літаратурай.

Упаўнаважаныя цягнуць жэраб'і за сябе і за сваіх таварышоў. Кожны вялікі нумар сустракаецца насьмешкамі прызыўнікоў. Першы малы нумар—270—выклікаў дружную заяву: «Вось маладзец—добра выцягнуў».

Жэраб'ёўка ідзе ў поўным парадку. Заўтра будзе жэраб'ёўка другога раёну.

Нумар „падвёў“.

У вялікім, доўгім карыдоры прызыўнога пункту цесна. Густы тытуновы туман. Гутаркі, рогат, шум. На панадворку, на зялёнай траве, як на пэрсыдзкім дыване, выцягнуўшыся ляжаць прызыўнікі. Сярод іх сядзіць Янка і турзае свой гармонік. Граючы на гармоніку, Янка думаў, што зараз зьбяжыцца ўвесь Менск слухаць музыку, але Менск чамусьці не зьбягаўся.

У карыдоры чарга да скрынкі, у якой ляжаць нумары. Пракоп стаяў у чарзе і паглядаў, як таварышы цягнуць жэраб'і.

— 2.441!—крыкнуў сэкратар.

— Чуеш, які нумар выцягнуў? Пракоп, я жадаю табе яшчэ большы выцягнуць.

— Сам выцягні большы,—суха сказаў Пракоп.

Да Пракопа зьвярнуўся хлапец, якога ён ня ведаў.

— Чаму ты хочаш выцягнуць малы нумар? Я дык хачу як найбольшы, мо будзе якая льгота і ня возьмуць у армію. Дома жывецца добра. Гаспадарка вялікая. Думаў ужо жаніцца, а тут прызыў...

— Каб я меў гаспадарку вялікую, ды каб ня было каму на ёй працаваць—мо і я хацеў-бы выцягнуць вялікі нумар. А да гэтага яшчэ, каб хацеў жаніцца...

Усе хлапцы зарагаталі.

— Няўжо табе жаніцца ня хочацца?—запытаўся нехта.

— Ня хочацца, ня хочацца... А табе ня хочацца? Мала што хочацца, але так ня выходзіць.

Хлопцы жартавалі. Чарга пасоўвалася ўсё бліжэй і бліжэй да скрынкі з нумарамі. Пракоп быў ужо зусім блізка. Уздыхнуў і падышоў да скрынкі. Хлапец, які стаяў перад ім, пасунуў руку ў правы куток скрынкі і выцягнуў 2.501.

— Хоць-б мне не папасьці на такі,—падумаў Пракоп, і зноў цяжка ўздыхнуў.

— Глядзі, трымайся, Пракоп, а то нумар падвядзе,—паціху шапнуў яму хлапец ззаду.

Пракоп махнуў рукою і ўсунуў у скрынку руку, але ня ў правы куток, а ў левы. Пракоп думаў, што ў правым—вялікія нумары.

—2.613!—абвесьціў сэкратар.

Пракоп спачатку захваляўся, адышоў, спыніўся, хацеў нешта сказаць ваенкому, а пасьля крута павярнуў і вышаў на карыдор.

— Які выцягнуў?

Пракоп маўчаў.

— Чаго павесіў нос? Думаеш, што калі выцягнуў 2.613, дык ня пойдзеш у армію?

— Адкуль ты ведаеш, што пайду?

— Я чуў, сэкратар казаў, што твой нумар пойдзе.

Пракоп усьцешыўся. Выляцеўшы на панадворак, ён узяўся ўбокі і далучыўся да «танцораў», якія круціліся на дзядзінцы.

Хлапцы тлумачылі такое павядзеньне тым, што Пракоп выцягнуў малы нумар, але, даведаўшыся, што ён выцягнуў вялікі, ня ведалі, у чым справа. Пасьля толькі пачулі, што сэкратар сказаў Пракопу, што яго прымуць.

С. Азер.

АНАТОЛЬ ВОЛЬНЫ.

Антон Савіцкі.

(Аповесьць)

У адзін з ліпнёвых вечароў 1906 году, па галоўнай вуліцы Ж-скага павятовага гораду Беларусі праходзіў нейкі падарожнік.

Ён, відаць, сьпяшаўся, бо ішоў, не азіраючыся, хутка наперад.

Толькі каля аднэй абвесткі, навакол якой сабраўся вялікі натоўп, спыніўся і ён.

Разам са ўсімі ўважліва прачытаў ён абвестку, але, відаць, яна не зрабіла на падарожніка ніякага ўражаньня, бо твар яго застаўся такім-жа спакойным, якім быў і раней.

Між тым іншыя чытачы абвесткі адносіліся да яе па-рознаму: але ўстрывожаны былі ўсе.

Зьмест абвесткі, якая сабрала каля сябе амаль ня ўвесь горад, быў гэткі:

«ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПАВЯТОВАГА СПРАЎНІКА.

Работнік Савіцкі пачаў свае злачынствы ў межах нашага павету. Той, хто навядзе паліцыю на сьлед, альбо жывым ці мёртвым даставіць Савіцкага паліцыі, атрымае ўзнагароду ў 500 рублёў».

Падарожнік прачытаў абвестку да канца і ўсьміхнуўся:

— Гэта, відаць, дыплёматычны крок улады, бо бягучы рахунак галавы Савіцкага ў гэтыя часы, здаецца, ёсьць самы пэўны рахунак захаваць свае грошы. А, урэшце, выходзіць, што я зараз буду ведаць рыначную цану сваёй галавы,—падумаў незнаёмец, і вусны яго ціха ўсьміхнуліся.

— 500 рублёў! Гэта-ж грошы, гэта-ж цэлая хатка!—думаў у гэты-ж час надворны саветнік, чытаючы гэтую не саўсім звычайную абвестку.

І лысы лоб яго прарэзалі клапатлівыя маршчыны.

. . . .

Увечары таго-ж дня ў канцэлярыю мясцовага спраўніка ўвайшоў селянін у заплатанай вопратцы. Ён пераха жагнаўся на абразы і запытаўся, дзе яму можна пабачыць самога спраўніка.

— У чым справа?—прагучэў голас з-за стала.

— Мне самога спраўніка трэба,—упарта папрасіў яшчэ раз селянін і апусьціў вочы, нібы спалохаўшыся сваёй уласнай сьмеласьці.

— Спраўнік я! Гіранічна адказаў сам спраўнік.

— Казалі ў нас,—упэўнена пачаў селянін,—што калі хто навядзе паліцыю на сьлед Савіцкага, дык таму 500 рублёў дадуць.

— Ты што, можа, злавіў Савіцкага?—яшчэ больш гіранічна запытаў спраўнік.

— Не, я прышоў даведацца, ці праўда гэта, што дадуць 500 рублёў?

— Адзіёт!—суха заўважыла начальства.

— Зусім наадварот, пан спраўнік!—ледзь прыкметна ўсьміхнуўшыся, адказаў селянін.

— Што зусім наадварот? Гэта ці ня выходзіць патвойму, што я балван?

Селянін, відаць, рашыў спрэчку аб балване ўжо досыць высьветленай, бо, пакінуўшы спраўніка без адказу на яе, сказаў.

— А толькі пра Савіцкага весткі ў мяне ёсьць!..

— Дык што-ж ты ня кажаш, дурань? адказала начальства.

— Весткі ў мяне пэўныя, толькі я сабе думаю так: чым-жа я горшы за другіх?—Таксама хрысьціянін. Я і запытаўся пра ўзнагароду ў 500 рублёў за галаву гэтага разбойніка.

Спраўнік, мусіць, рашыў, што за пэўныя весткі можна і з мужыком, як з надворным саветнікам, пагаварыць. У зьвязку з гэтым ён раптоўна заўважыў, што селянін стаіць.

— Сядайце! Што-ж датычыцца ўзнагароды, дык ня турбуйцеся!—досыць туманна адказаў спраўнік.

Мужычок сеў у крэсла і пачаў сваю гутарку аб Савіцкім.

II.

Абшарнік Сівагораў нэрвова хадзіў з кута ў кут свайго габінэту.

Час ад часу ён падыходзіў да свайго стала і ўглядаўся ў маленькую запіску, якая ўчора вельмі ўжо неяк патаемна зьявілася ў яго габінэце.

У запісцы зусім пахатняму было напісана:

«Заўтра пад вечар зайду пагутарыць пра селяніна Загонава. Мая прыватная думка: вам ня варта зварочвацца за дапамогай паліцыі. Гэта будзе непатрэбным марнаваньнем часу, марнаваньнем, якое ніскольні не акупіцца тымі няпрыемнасьцямі, якія я прымушан буду ўжыць да вас у выпадку запрашэньня вамі паліцыі».

Савіцкі.

Сівагораў дзесяткі разоў перачытваў тую запіску. Ён і сам добра разумеў усю бескарыснасьць звароту да паліцыі, але гэтая далікатная папярэдлівасьць у запісцы ніколькі яго ня ўцешыла. Савіцкі бясспрэчна разумней і лаўчэй паліцыі. Сівагораў гэта добра ведаў. Адзін факт знаходжаньня гэтай запіскі таксама нічога не казаў у карысьць паліцыі.

І менавіта тое, што запіска нікому невядомым спосабам апынулася ў габінэце, болей ўсяго палохала Сівагорава.

— Адкуль магла яна зьявіцца? Можа, хіба-думаў Сівагораў—у Савіцкага ў яго-ж доме ёсьць памоцнікі, ці, можа, ён сам пабываў тут?

Пры гэтай думцы Сівагораў у сваім уласным габінэце адчуваў сябе зусім няпрытульна; нават паступова яго пачаў ахапляць жах, які звычайна бывае, калі чалавека палохае патаемная для яго рэч.

«Заўтра падвечар зайдуся да вас пагутарыць пра селяніна Загонава».

Сівігораў задумаўся.

. . . .

Вясьнянае неба было глыбокае і сіняе, як расьцьвёўшы барвенак. Недзе бязьмежна далёка нібы на краі неба невялічкі ветрык раскідаў апошні маленькі белы празрысты воблачак пялёсткамі яблынь.

Зялёныя хвойкі ласкава прытуліліся адна да аднэй і, пад прыкрыцьцем лёгкага ветрыка, нібы выпадкова абдымаліся і шапталі аб нечым патаемным і важным.

Адразу-ж за зялёнымі ліпамі, што ішлі ад маёнтку Сівагорава, раскінуліся ўзораныя батракамі панскія палеткі, якія выглядалі нібы пялёсткі чорных руж.

А далей, за ўзоранымі палеткамі ішла пахкая ціш, ішлі зялёныя лугі, дзе блішчэлі вясьнянымі ўсьмешкамі расы, ды бяздоньнем глядзелі скрозь зялёныя скроні сінія вочы Беларусі—вазёры.

Там, у вазёрах, была безьліч дзікіх качак, якія ў спакоі нат забыліся пра сваю дзікасьць і, як павятовыя мяшчане, дабрадушна кракалі. Яны былі спакойныя, як само неба сёньняшняй раніцы.

У гэтую раніцу са стрэльбамі за плячыма ішлі пан Сівагораў і яго бліжэйшы сябра пан Ямбржыцкі, туды, дзе дзікія вазёры, у якіх кракалі сытыя, як павятовыя мяшчане, качкі...

— Сярод гэткай прыгожасьці, казаў Сівагораў, паказаўшы рукою навакол,—я не магу сказаць ні слова. Сіла гэтай прыгожасьці давіць мяне. Мне здаецца, тут я да болю тонка адчуваю і разумею прыроду. Памаўчалі.

Аб чым вы зараз думаеце, пан Вацлаў?— Запытаўся праз некалькі хвілін маўчаньня Сівагораў зноў.

— Вы вось гаворыце аб прыгожасьці, — сказаў Ямбржыцкій,—аб адчуваньнях. А памойму ўсё гэта глупства... Нудна, пан Стась—гэта галоўнае!.. Шмат я даў бы, каб хоць на хвіліну зьмяніць свой настрой—дадаў Ямбржыцкі.

— Дайце мне параду, каб я пажыў нэрвамі так, як вы жывіцё, каб я здолеў хоць хвіліну так востра адчуваць, як вы адчуваеце, і тады я ня буду казаць, што ўсё гэта глупства.

Чалавек, які востра адчуваў, крыху падумаў і, відаць, нейкая дзьябальска цікавая думка зьявілася ў яго, бо ён хутка запытаўся:

— Вы добра страляеце, пан Вацлаў?

—Вы ведаеце,—раўнадушна адказаў пан Вачлаў,—што да гэтага часу ні стрэльба, ні вока ніразу мне ня здрадзілі.

— Хочаце адчуваньняў?

Гледзячы ў вочы пана Вацлава і неяк паддразьніваючы сваім поглядам, запытаўся Сівагораў.

— Ня меў бы нічога супроць!—адказаў пан Вацлаў.

— Вунь, бачыце, мужыка, які скародзіць?—паказаў Сівагораў у бок.

— Ён курыць люльку.

— Н-ну, бачу!—адказаў пан Вацлаў.

—Пабіце стрэльбу куляю і выбіце з яго зубоў люльку.

—Нудна!—працадзіў Ямбржыцкі.

—Ах, не, пан Вацлаў! Запаліўся Сівагораў.—Вы ўявіце толькі сабе: мужык скародзіць і курыць люльку. Ён да сваёй люлькі прызвычаіўся, як да свайго поля, як да ўсяго свайго жыцьця, і ён думае, што інакш і быць ня можа. І раптам люлька вылятае з яго зубоў і невядома куды зьнікае. Вы ўявіце сабе, пан Вацлаў, перапуд гэтага мужыка. Пры аднастайнасьці яго жыцьця яго душэўны спакой будзе парушаны на цэлыя гады.

— Бадай што вы і правы,—адказаў Ямбржыцкі, скідваючы стрэльбу. Дый і пасьля магчыма, што гэты маленькі жарт крыху ўзварухне мае нэрвы.

Ах, гэта так нова, так нова!.. І столькі адчуваньняў! Вы ўявіце толькі сабе, як будзе сьмяяцца княгіня Любамірская, калі мы раскажам ёй пра гэты наш жарт... Пра спалох мужыка...

Ямбржыцкі, вока і стрэльба якому ніколі ня здраджвалі, доўга і старанна цэліўся ў люльку мужыка; нарэшце, выстраліў і забіў селяніна напавал.

Гэта і быў селянін Загонаў.

. . . .

З таго часу прайшло некалькі месяцаў.

І цяпер на стале ў габінэце гэтая запіска.

«Заўтра падвечар зайдуся пагутарыць пра селяніна Загонава».

(Далей будзе).

Пэдагагічныя будні...

(З настрою новавыпушчаных пэдагогаў).

Адно з двух: ці мы вяшчуры, ці мы канчаткова страцілі памяць... Здаецца, гэта было так нядаўна, гэты апошні выпуск унівэрсытэту, выпуск 300 пэдагогаў; гэта было ў пачатку лета—ну, ня больш трох месяцаў таму назад.

Выпуск быў, як водзіцца, вельмі ўрачысты і нават пышны. На актавым вечары ўчарайшыя студэнты зьвялі ў залітай сьветам заліновымі талстоўкамі і пачырванеўшымі ачумелымі ад шчасьця тварамі... Якія гаварыліся прамовы. Колькі было ў іх агню, упэўненасьці і гонару!

Не парывайце, таварышы, з унівэрсытэтам, які выхаваў вас. Трымайце з ім шчыльную сувязь. Ён заўсёды зможа вам дапамагчы, як старшы таварыш, як мудры настаўнік...

Ах, якія былі прамовы Салодкія, шмат абяцаючыя, красамоўныя...

— Вы—моладзь! Вы павінны ўнесьці новы струмень жыцьцярадасьці, сумленнасьці і беззаветнасьці ў сям'ю настаўнікаў, якія вас чакаюць, як добрых членаў магутнай сям'і пралетарскай інтэлігэнцыі...

Ідзеце сьмела па вялікім шляху асьветы... Уздымайце беларускага селяніна на высокую ступень сьвядомасьці, пісьменнасьці. Партыя пільна сачыць за вашай працай. Партыя зможа заўсёды вам дапамагчы...

Прамовы, прамовы, прамовы...

Словы, словы, словы...

* * *

Раніца пасьля ўрачыстага вечара была пагодлівая, летняя, ласкавая. Учарайшыя студэнты ачухаліся ад чаднага агню абяцаньняў і пачалі патроху прыстасоўвацца да новых сваіх абавязкаў. Хто зноў сеў за кніжку, за мэтодыку. а хто паехаў адпачываць.

Праз месяц Наркамасьветы пачаў ажываць. Пачалася пасылка скончыўшых на працу...

Пішучаму гэтыя радкі прыходзіцца сутыкацца з гэтымі скончыўшымі «курс навук». Зьвяртае на сябе ўвагу якісьці незразумелы прыгнечаны настрой гэтай масы...

Шмат чаго апавядаюць яны. Нельга, зразумела, на падставе адных размоў каго-небудзь вінаваціць і карыць. Важна зьвярнуць увагу каго належыць на тое, што маецца пэўны настрой і жывуць яны якімісьці размовамі.

Дык аб чым-жа гавораць выпускнікі?

I.

Студэнтка Р. скончыла пэдфак на яўрэйскай сэкцыі.

Гэтая студэнтка разам з іншымі прышла аднойчы раніцою ў Наркамасьветы да акруговага інспэктара т. Эфрона. Паштурхалася ў чарзе і нарэшце атрымала аўдыенцыю інспэктара.

Тав. Эфрон аглядзеў яе з ног да галавы і адразу-ж адмовіў ёй даць працу.

— Вас на працу мы не пашлем.

— ? ? За што? Чаму?

— Вы цяжарная...

Гэта так! Тав. Эфрон зусім правільна вызначыў цяжарнасьць т. Р. Але пытаньне—ад якога гэта часу ў нашым кодэксе законаў аб працы забаронена прымаць цяжарных на працу? Няўжо-ж цяжарнасьць пазбаўляе на цэлы год права на працу па сваёй спэцыяльнасьці?

Ніякія довады і просьбы не памаглі. Тав. Р. працы не далі.

II.

Студэнтка П. была паслана на працу ў мястэчка Гарадок Віцебскай акругі. Атрымаўшы прызначэньне, яна паехала на месца сваёй будучай працы, згаварылася з загадчыкам школы і ўсё ўпарадкаваўшы паехала на бацькаўшчыну ў Віцебск.

Праз кароткі час яна атрымлівае ліст з Гарадка.

— Ня турбуйцеся прыяжджаць. Месца на якое вы былі прызначаны, заняла другая..

Чаму? Што, т. П. дрэнная настаўніца? Гэтага-ж яшчэ ніхто ня можа ведаць, бо заняткі яшчэ не пачыналіся.

Замест т. П. загадчык Гарадокскай школы прыняў студэнтку М., як усе сьцьвярджаюць, — сваю добрую знаёмую.

Пакуль цягнулася гэтая справа, т. П. зусім страціла магчымасьць атрымаць пасаду.

III.

Адзінаю меркаю працы пэдагога зьяўляюцца „прэславутыя“ гадзіны. Якая катавасія ідзе навакол гэтых гадзін. Якія інтрыгі, падсіджваньні. Ёсьць пэдагогі, перагружаныя «гадзінамі». Ня гледзячы на сьцьверджаньні аб нізкай аплаце працы пэдагогаў—гэта перагружаная катэгорыя дасканала аплачваецца. І побач з гэтым шмат настаўнікаў „гадзін“ ня маюць і кожны месяц атрымліваюць па 30-40 р.

Няўжо-ж так-такі няма магчымасьці правільна разьмеркаваць „гадзіны“?

Апроч таго, ёсьць шмат выпадкаў пасылкі скончыўшых пэдфак для працы ў 1-ю ступень, што, па нашаму, недапусьціма. Пэдагогаў для 1-й ступені ў нас рыхтуюць тэхнікумы.

* * *

Вось якія настроі і размовы цікавяць зараз большасьць скончыўшых пэдфак. Мы ня будзем сьцьвярджаць, што ўсе адзначаныя факты правільны на 100 проц. Аднак—яны, гэтыя факты, павінны прымусіць каго належыць бліжэй прыглядзецца да апарату, ведаючага разьмеркаваньнем настаўніцкай сілы. Гэтыя факты трэба праверыць—і калі яны былі—трэба зрабіць так, каб у далейшым час іх ня было. Алін.

„Фэльчар" Дыбачэўскі і галяндзкая карова.

Слава аб Дыбачэўскім, як аб вэтэрынарным фэльчары, ня вырасла як грыб. Славу трэба было здабыць. І Дыбачэўскі яе здабыў. Шмат разоў яму прыходзілася гаварыць людзям прыблізна так:

— Захварэў у Нічыпара конь. [illegible]

— Ну і што?

— Нічога.

— Як нічога?

— Вылячыў.

— Чым?

— Сеў на каня, [illegible]

[illegible]

Так ці інакш, а слава аб Дыбачэўскім расла.

Калі ў грамадзяніна Дзярдоўскага захварэла бульбяная карова, „спеца" [illegible]

Праз 15 хвілін звычайк падкаціў гаспадара і „спеца".

— О, дык гэта-ж галяндзкая карова. [illegible] Дарагая штука.

— Ратуйце, [illegible]

— Добра. Будзьце спакойны.

— Дык чым-жа гэта вы?

— Ня ваша справа. Трымайце карову.

Усе, хто толькі тут быў, сталі трымаць карову. [illegible]

[illegible]

— Яна-ж галяндзкая, дарагая.

А што скажа „фэльчар", [illegible] справа?

Сёма.

Перад „2-хтыднёвікам ашчаднасьці".

Агульныя мерапрыемствы.

У гутарцы з нашым супрацоўнікам па пытаньні аб падрыхтоўцы да «двухтыднёвіка ашчаднасьці», кіраўнік Галоўнай Касы Ашчаднасьці БССР [illegible] паведаміў наступнае:

Галоўная Беларуская каса ашчаднасьці [illegible] падрыхтоўку да «двухтыднёвіка ашчаднасьці». [illegible] дырэктывы па правядзеньні гэтай кампаніі.

[illegible]

На днях у горадзе пачынаецца практычная праца па правядзеньні «двухтыднёвіка». [illegible]

Абвешчан конкурс на лепшую вясковую касу ашчаднасьці ў БССР. 8-га верасьня пры галоўнай касе адбудзецца [illegible]

[illegible]

Як ідзе падрыхтоўка на мясцох.

Падрыхтоўчая праца да «двухтыднёвіка ашчаднасьці» [illegible]

На Мазыршчыне падрыхтоўчая праца да «двухтыднёвіка» пачалася з канца ліпня. [illegible]

[illegible] карцін. Задачы «двухтыднёвіка» і праца ашчадных кас шырока высьвятляецца ў мясцовым друку.

Праведзены месячнік ашчаднасьці ў **Магілеўскай акрузе** ніякіх асаблівых вынікаў ня даў, бо як раз у гэты час быў самы разгар сельска-гаспадарчай працы. Затое цяпер Магілеўшчына выбіваецца з сіл, стараецца, як можна лепей правесьці гэты «двухтыднёвік». Ужо распрацаван плян правядзеньня гэтай кампаніі па акрузе. Асаблівая ўвага аддаецца шырокай прапагандзе ашчаднай справы на вёсцы. Акрамя гэтага, па акрузе ўтвараюцца камітэты садзейнічаньня разьвіцьцю ашчаднай справы.

Блага стаіць гэта справа **ў Нараўлянскім раёне**, Мазырскай акругі. Амаль не вядзецца падрыхтоўчая праца. Ашчадная каса пры паштова-тэлеграфным аддзяленьні зусім не падрыхтавалася к правядзеньню гэтай кампаніі. А час падумаць аб гэтым: 15-га верасьня [illegible]

М. А.

ХРОНІКА.

Машыны з-за мяжы.

Наркамзем атрымаў з Фінляндыі 6 грабарных машын [illegible] Машыны разьмеркаваны па акругах.

Прыём у рабфакі.

У Менскі і Горацкі рабфакі сёлета прынята 192 студэнты [illegible]

Новы дырэктар БДТ 1.

[illegible] Дырэктарам БДТ 1 назначан т. Савіч.

Да пабудовы Універсытэцкага гарадка.

Сёлета распачынаецца пабудова універсытэцкага гарадка. [illegible]

Сёлета распачнецца пабудова галоўнага корпусу і памяшканьня пад анатамічны тэатр.

Пашырэньне сеткі школ для малапісьменных

Сетка школ для малапісьменных з наступнага навучальнага году пашыраецца на 39; гэтага віду школ будзе па ўсёй Беларусі 29[illegible]

Рост укладчыкаў і укладаў у касах ашчаднасьці БССР.

У сучасны момант можна адзначыць [illegible] 1925 г. было 16,395 укладчыкаў [illegible] 530,000 руб. [illegible] 1,342,000 руб. [illegible] 2,999,443 руб. [illegible] 344,705 руб.

ЗДАРЭНЬНІ.

Рабуны.

10 жніўня каля ст. [illegible]

Забойства.

[illegible]

Кража ў кааператыву.

[illegible]

Дзесі пажараў.

[illegible] Пётра Зыкаў, Аляксей Рубанаў і Ігнат Зераб'ёў падпалілі будынкі гр-на Рубанава. Згарэла 9 двароў. Страты—8.000 руб.

Забойства ў Менску.

Ноччу 5 верасьня на Сяргееўскай вул. забіты кандуктар менскай конкі Прахарчук і паранен гр-н Трыпуць. Труп Прахарчука накіраван для дасьледу ў 1-ую савецкую больніцу. Па падазрэньні затрымана двое грамадзян.

Падрыхтоўка да сьвята Кастрычніка.

Пастанова Цэнтральнай Юбілейнай Камісіі.

Адзначыць, што арганізацыйная праца разгарнулася, але ў той-жа час масавая праца слаба праводзіцца: не прыцягнуты для ўдзелу ў падрыхтоўцы да правядзеньня сьвяткаваньня рабочыя і сялянскія масы.

Прызнаць зусім нездавальняючым удзел у падрыхтоўчай працы да сьвята Камсамолу, прафсаюзаў, фізкультурнікаў і іншых грамадзкіх арганізацыяў і запрапанаваць ім усіліць тэмп працы.

Адзначаючы, што да гэтага часу падрыхтоўчая праца да сьвята праводзілася пераважна ў горадзе, паставіць перад акруговымі камісіямі задачу больш разгарнуць гэту працу па вёсцы з уцягненьнем у гэту працу ўсяго актыву вёскі.

Яшчэ раз зьвярнуць увагу, што падрыхтоўчая праца да сьвята, а таксама і само правядзеньне сьвята павінна праводзіцца пад знакам масавасьці, самадзейнасьці і прасякненьня сьвята ў быт шырокіх масаў рабочых і сялян.

Адзначаючы нездавальняючую працу сярод жанчын, запрапанаваць акруговым камісіям падрабязна распрацаваць пытаньне аб уцягненьні жанчын ва ўсю падрыхтоўчую працу, а таксама і само правядзеньне сьвята.

Больш прыцягнуць як да падрыхтоўкі, так і да ўдзелу ў сьвяце Чырвоную армію.

Запрапанаваць акруговым камісіям без дазволу Цэнтральнай Камісіі не выдаваць ніякіх выданьняў.

Запрапанаваць акруговым камісіям распрацаваць канкрэтны плян правядзеньня сьвята і, у прыватнасьці, плян масавых дэманстрацый як у горадзе, так і ў вёсцы.

Паставіць задачу акруговым камісіям правесьці праверку ўжо зробленай працы камісіямі на мясцох.

Запрапанаваць рэдакцыям акруговых і цэнтральных газэт і юбілейным камісіям арганізаваць у друку высьвятленьне ўсёй падрыхтоўчай працы да сьвята.

Лічыць, што адным з асноўных момантаў усёй працы ва ўмовах БССР павінна быць адбіцьцё нацпалітыкі партыі і савецкае ўлады, дзеля чаго рэкамандаваць праводзіць інтэрнацыянальныя вечары.

Запрапанаваць акруговым камісіям: 1) выкарыстаць радыё для падрыхтоўкі да сьвята; 2) распрацаваць праграмы перадачы сьвяткаваньня па радыё.

Запрапанаваць усім газэтам адкрыць аддзел „Хроніка падзей у дні Кастрычніка", дзеля чаго выкарыстаць матар'ялы як Гістпарту, так і мясцовыя.

Дзеля ўцягваньня актыву і шырокіх мас рабочых і сялян у падрыхтоўку да сьвяткаваньня, запрапанаваць усім акр. камісіям склікаць агульныя сходы, на якіх высьвятляць значэньне сьвята, задачы і парадак яго правядзеньня.

Лічыць патрэбным арганізаваць „тыдзень успамінаў" у клюбах, на прадпрыемствах і г. д. дзеля ўспамінаў аб удзеле ў Кастрычнікавай рэвалюцыі, партызанскай барацьбе і г. д.

Рэкамандаваць выезд сяброў акруговых камісій у раён дзеля інструктаваньня, як належыць рыхтавацца да сьвята.

Лічыць патрэбным выданьне ў тэрміновым парадку мэтадычных указаньняў аб падрыхтоўцы да сьвята ў клюбах, на прадпрыемствах, у школах, у вёсцы і г. д. Выдаць тэрмінова „Бюлетэнь аб працы Цэнтральнай Камісіі".

Дзярж. Выдавецтва павінна паклапаціцца аб забесьпячэньні кніжных баз літаратурай, выпушчанай выдавецтвам РСФСР, якая падыходзіць да ўмоў БССР.

Хроніка падрыхтоўкі да 10-й гадавіны Кастрычніка.

Цэнтральная юбілейная камісія пастанавіла выдаць бюлетэнь, які будзе зьмяшчаць усе матар'ялы па падрыхтоўцы да 10-й гадавіны Кастрычніка.

Першы нумар бюлетэня выйдзе 15-га верасьня.

Беддзяржкіно набыло каля 12 стацыянарных кіно-установак, якія будуць працаваць у часе сьвята Кастрычніка.

Наркамасьветы абвясьціў конкурс на лепшую сямёхгодку і лепшы дзіцячы дом. Лепшыя ўстановы атрымаюць назву імя 10-й гадавіны Кастрычніка.

РЫХТУЕМСЯ ДА „ДНЮ ЎРАДЖАЮ".

Для сьвяточнай падрыхтоўкі да „сьвята ўраджаю", Наркамзем Беларусі разаслаў інструкцыю, [illegible]

Сёлета „сьвята ўраджаю", у сувязі з 10-ай гадавінай Кастрычніцкай рэвалюцыі, [illegible]

[illegible] дзейнасьць спэцыяльных відаў сялянскай кааперацыі: малочных, насенных, машынных, мэліярацыйных т-ваў і праробленую імі працу ў галіне вытворчага каапэраваньня сялянскіх гаспадарак. Трэба таксама высьветліць дзейнасьць і дасягненьні савхозаў, калектыўных гаспадарак, у прыватнасьці, становішча яўрэйскіх землеробчых кал. гаспадарак.

Каб сьвята насіла практычна-навучальны характар, неабходна прыцягнуць да ўдзелу ў ім шырокія колы насельніцтва, асабліва сялянства. Для правядзеньня як падрыхтоўчай працы, так і самога сьвята на мясцох, утвараюцца камісіі акруговыя, раённыя і сялянскія.

У склад гэтых камісій уваходзяць прадстаўнікі ад партыйных, камсамольскіх, палітасьветных, прафэсыянальных арганізацый, зямельных органаў і саюзу працаўнікоў зямлі і лесу. Задача гэтых камісій—распрацаваць канкрэтны плян сьвяткаваньня на мясцох, арганізаваць раённыя выставы [illegible]

[illegible] станоўкай дакладаў аб дасягненьнях у сельскай гаспадарцы данага раёну. Таксама неабходна будзе арганізаваць агранамічныя суды, інсцэніроўкі, карнавальныя шэсьцьвіі сельска-гаспадарчага зьместу, вечары сувязі працаўнікоў вёскі і гораду.

Але грунтоўнай формай сьвяткаваньня, як і ў мінулыя гады, застаюцца с.-г. выстаўкі ў раёнах і, па магчымасьці, у цэнтрах сельсаветаў. Раённыя с.-г. выстаўкі пажадана арганізаваць па галоўнейшых галінах мясцовай гаспадаркі. Апрача грунтоўных аддзелаў на выстаўках, асабліва пажадана мець куткі экспанатаў сялян-дасьледчыкаў; павінны быць паказаны дасягненьні Чырвонай арміі, Осо-Авіяхіму ў дапамозе сельскай гаспадарцы.

На раённых сельска-гаспадарчых выстаўках павінны быць прадэманстраваны розныя сельска-гаспадарчыя машыны і прылады. Прэміі за лепшыя экспанаты будуць выдавацца натурай.

За мануфактурай.

(З натуры).

Людзі стаялі каля лаўкі МЦРК № 5 на пляцу Волі трое сутак. У працягу гэтага часу міліцыя некалькі разоў разганяла «мануфактуршчыкаў», але рознымі шляхамі ўпартыя знаходзілі спосаб прымацавацца да магазыну, ня гледзячы на вывешаную абвестку, што будзе прымацца пад увагу толькі наладжаная чарга, пачынаючы з 8-й гадзіны раніцы ў дзень раздачы тавараў.

А каля 5-й гадзіны раніцы ў нядзелю ўвесь пляц Волі быў перапоўнен чаргамі. Дзе толькі ня было чаргі, дзе толькі ня было натоўпу ў 200-300 чалавек.

Пачалася бегатня, чаргі зьмяшаліся, пашла перабежка, крыкі, шум, ляцела лаянка і праклёны...

— Але, стаімо ўжо трое сутак, і вось табе, пачынай спачатку..

— А хто вам казаў стаяць, як відаць вы спэкулянты, калі маеце гэтулькі вольнага часу на чаргі?..

— Заплаціце мне тры рублі, я стаяў дзьве ночы, — раптам прычапіўся нейкі хлопчык за рукаў аднэй кабеты, якая не хацела парушыць свой сон:—я не вінаваты, што міліцыя разагнала чаргу...

— Ну, на табе рубель і ідзі сабе.

Хлопчык скандаліць. Шум, сьмех, крыкі...

А натоўп расьце. У Гарсавеце ідзе нарада прадстаўнікоў МЦРК, міліцыі, каапэрацыйных камісій, што рабіць; адчыняць магазын ці не. Ёсьць 10 шэрагаў чаргі і невядома, адкуль пачынаць...

— На фабзаўкомах, па мясцкомах, праз каапэрацыйныя камісіі,—чуюцца галасы, тады спэкулянтаў і перакупшчыкаў ня будзе!

— Правільна, загудзела ўся чарга, зусім правільна!

— Дудкі, не правядзеш,—чуліся галасы,—даёш мануфактуру!

Нарэшце, нарада скончылася.

— Па мясцкомах, па фабзаўкомах!

Некаторыя яшчэ застаюцца на пляцы да 12 гадзіны дня, ня верачы, што ня будуць раздаваць

Зморапыя, змучаныя паступова ўсе разыходзяцца, але рабочыя і служачыя рады:

— Хоць спэкулянтам не дастанецца..

Відавочца.

Маскоўская мастацкая опэра.

«Жыдоўка». Муз. Галеві

3-га верасьня 1927 г.

Калі глядзіш такую старую-старую опэру, як «Жыдоўка», якая мае ўжо пачэсны ўзрост 92-х год (першая пастаноўка ў Парыжы ў 1835-м годзе), дык адразу-ж паўстае пытаньне: ад чаго залежыць большы ці меншы час жыцьця тае ці іншае опэры на сцэне? Стыль музычны „Жыдоўкі", грубаваты, крыклівы, ужо даўным даўно аджыў свой век. Густы опэрнае публікі радыкальна зьмяніліся. Аднак, „Жыдоўка" ўсё яшчэ вабіць у тэатр слухачоў і, добра пастаўленая, захапляе іх.

Тут, відавочна, яскрава выяўляецца тая акалічнасьць, што ў опэры, апрача музычнага боку, важнае месца займае драматычны бок. Опэра ёсьць драма (музычная). І калі гэтая драма датыкаецца якога-небудзь сацыяльнага пытаньня, якое ня страціла дагэтуль свае актуальнасьці, тады яна цікавіць публіку.

Пытаньне, якога датыкаецца „Жыдоўка", ёсьць праклятае пытаньне аб адносінах паміж хрысьціянствам і яўрэйствам, пытаньне, якое цяжыла над Эўропай шмат стагодзьдзяў. Канчаткова гэтае пытаньне разьвязана Кастрычнікаваю рэвалюцыяй толькі ў нас, калі рэвалюцыя абвясьціла рэлігійную прыналежнасьць пустым месцам, а ў Заходняй Эўропе пытаньне гэтае яшчэ застаецца пытаньнем. Але і ў нас наша грамадзянства (асабліва інтэлігэнцкая яго частка) мусіць быць псыхалёгічна, да самога дна яшчэ не пераварыла ў сабе рэвалюцыйнае разьвязаньне памянёнага пытаньня.

Вось чаму можна сказаць, што спэктакль 3-га верасьня сабраў шматлікавую публіку і прайшоў „з аншлагам", ня столькі дзякуючы характару музыкі «Жыдоўкі», сколькі з прычыны яе драматычнага зьместу і годнасьцяй пастаноўкі.

А гэтая пастаноўка ўва ўмовах менскае рэчаістасьці магла толькі задаволіць слухачоў.

Загалоўную ролю выконвала артыстка Ябланоўская. Аб яе таленавітасьці і з боку чыста музычнага, і з боку драматычнага ўжо прыходзілася пісаць. І на гэты раз Ябланоўская са сваім звычайным майстэрствам дала яскравы вобраз адначасна і фанатычнай, і шчырай, і гэраічнай яўрэйкі, якіх мусіць ня мала было ў часы сярэднявечнага прыгнечаньня яўрэяў.

Надзвычайна цікава, умела і праўдзіва мастацкі правёў ролю Элеазара—Матвееў. Ужо немаладыя артысты-мастак у поўнай бадай што меры захаваў свой прыгожы голас аграмаднага дыяпазону. Яго высокая музычнасьць яскрава выяўляецца ўжо ў тым, што ў самых найтрагічнейшых мясцох артысты не дазваляе сабе зьмяніць хаця-б адну нотку кампазытара, не дазваляе ні малейшай „отсебятины" Гэтая музычная строгасьць ёсьць зусім ня частае зьявішча. Славутную арыю ў 1-ай карціне апошняе дзеі Матвееў выканаў абсалютна дакладна і ў той-жа час з надзвычайна глыбокім трагізмам (па неадступных запатрабаваньнях публікі артысты паўтарыў частку арыі). У сваім выкананьні ролі Элеазара Матвееў бязумоўна даў усё, што ёсьць у гэтай ролі, выклікаючы ў слухачоў найрознастайнейшыя пачуцьці: агіду да фанатызму, жах перад палкім жаданьнем крывавае помсты і шчырае спачуваньне глыбокаму каханьню да прыемнае дачкі.

А якім прыгожым кардыналам Броньі быў артысты Сухадольскі! Вось таксама сапраўдны мастак, які і ўладае вельмі добрым голасам, і выяўляе разуменьне свае ролі, і паказвае вялікую здольнасьць ажыцьцявіць гэтае разуменьне ў практычным выкананьні ролі.

Прыемна было слухаць артыстку Ам'еўскую, яе мілы, далікатны і з не малой тэхнікай галасок (прынцэса Эўдакія).

Сьпявак Карэнін бязумоўна добры артысты (успомнім яго ў ролях Шуйскага ў «Барысе Гадунове», ці Берандзея ў «Сьнегурачцы», ці Жэкко ў «Трыльбі». Але хацелася-б, каб у ролі Леопольда ў «Жыдоўцы» было ў яго крыху больш годнасьці. Мала паходзіў ён на прынца, ды яшчэ на такога, які толькі што зьвярнуўся пакрыты славай, як палкаводзец—пераможца.

У вогуле, у пастаноўцы «Жыдоўкі» адчувалася добрая вывучанасьць, зрэпэтаванасьць (набытая, зразумела, ня ў Менску, а раней). На разьвітаньне маскоўская опэра частуе менскую публіку вельмі ўдалымі пастаноўкамі.

Ю. Дрэйзін.

Рынак прамысловых тавараў у ліпені.

(Па матар'ялах Беларускага Савету Сындыкатаў)

Кан'юнктура і звароты.

Кан'юнктура рынку ў ліпені складалася пад уплывам узмоцненага попыту на прамысловыя тавары з боку насяленьня, асабліва сельскага, што тлумачыцца добрымі відамі на ўраджай.

Звароты 11 аддзяленьняў, якія ўваходзяць у склад савету Сындыкатаў, павысіліся проці чэрвеня на 8 проц., склаўшы 3760162 руб. Павялічэньне зваротаў усяго на 8 проц. не адбівае, зразумела, існаваўшага попыту і тлумачыцца пязначным завозам у параўнаньні з попытам і невялікімі запасамі на складах аддзяленьняў тых тавараў, на якія быў найбольшы попыт. Павялічэньне зваротаў паказваюць амаль усе групы тавараў, за выключэньнем тэкстыльных.

Завоз прамтавараў па 9-ці сындыкатах склаў у ліпені 2847500 руб., г. зн. павялічыўся проці завозу ў чэрвені на 12,9 проц

Тэкстыльны рынак.

На рынку назіраўся нячуваны попыт на баваўняныя тавары. Гэты попыт з прычыны пязначнага завозу і далучэньня Гомельскага раёну да Заходняга Аддзяленьня Ўсерасейскага Тэкстыльнага Сындыкату ня мог быць задаволен, што выклікала некаторы ажыятаж на рынку. Адсутнічалі многія льняныя тавары. Попыт на трыкатажныя тавары здавальняўся ўсяго толькі на 10-15 проц. Адчуваўся недахоп тонкага сукна і камвольных тавараў попыт здавальваўся на 20-25 проц. Няпоўнасьцю задавальваўся попыт на груба-ваўняныя тавары. Звароты Ўсерасейскага Тэкстыльнага Сындыкату ў ліпені зьменшыліся на 4 проц. у параўнаньні з чэрвенем. Завоз тэкстыльных тавараў у ліпені аддзяленьнем Усерасейскага Тэкстыльнага Сындыкату павялічыўся ў параўнаньні з чэрвенем на 27,9 проц.

Скураны рынак.

Назіраўся ўзмоцнены попыт на хром. Хром адпускаўся нават вытворчым арганізацыям толькі ў размеры 40-50 проц. іх патрэбы. Попыт-жа гандлюючых арганізацый ня мог быць задаволен. Здавальняюча прайшла дастаўка іншых скураных тавараў. Рэалізацыя канторы Скуранога Сындыкату ў ліпені дасягнула 319176 руб., што дае павялічэньне на 2,8 проц. проці чэрвеньскай рэалізацыі. Павялічыўся ў ліпені завоз абутку і інш. тавараў, пры зьмяншэньні завозу футравых тавараў, падашвы і палувалу.

Рэалізацыя мэталёвага складу.

Па лініі Мэталёскладу рэалізавана ў ліпені тавараў на 384.000 руб., з якіх па БССР на 210000 руб., што дае павялічэньне проці чэрвеня на 35,5 проц.

Па машына-тэхнічнаму сындыкату звароты за ліпень павялічыліся на 108 проц., склаўшы 152100 руб., з якіх транзітам рэалізавана на 42,2 проц. і са складаў на 57,8 проц. Запродаж у ліпені складае 116680 руб.

Вырабы Гумовага Трэсту.

Звароты Гумовага Трэсту зьнізіліся ў ліпені на 4,7 проц., што тлумачыцца кампаніяй водпускаў. Назіраўся ўзмоцнены попыт на экіпажныя шыны, які і здавальваўся; попыт-жа на хірургічныя вырабы і галянтарэю здавальваўся на 80-85 процантаў. З боку прыватніка назіраўся павышаны попыт на галянтарэю і экіпажныя шыны. Тавары адпускаліся прыватніку па меры здаваленьня каапэрацыі і дзяржаўных органаў. Ліпнёвая рэалізацыя аддзяленьня Гумовага Трэсту склала 61200 руб. Плян завозу выканан аддзяленьнем з лішкаю, склаўшы 101236 руб.

Дзейнасьць Цэнтральнага Папяровага Трэсту

На рынку паперы насьля чэрвеньскага сэзоннага зацішша назіралася некаторае ажыўленьне і попыт на пісчую, друкаваную і альбомную паперу пры поўным здаваленьні яго. Быў таксама попыт на картон жоўты і белы. Звароты аддзяленьня Цэнтральнага Папяровага трэсту склалі ў ліпені 61242 рублёў, проці 49000 рублёў у чэрвені. Павялічэньне зваротаў тлумачыцца, галоўным чынам, узмацненьнем дробных водпускаў са складу. Плян рэалізацыі выканан аддзяленьнем на 94,1 проц., а плян завозу—на 94,7 проц.

Цукравы рынак.

У зьвязку з недахопам цукровага пяску на рынку, асабліва ў канцы месяца, назіраўся ажыятаж. Попыт быў здаволен толькі на 50-60 проц. Кантора Цукравага трэсту спыніла водпуск цукравага пяску прыватным асобам, а цукровы пясок, які паступаў у каапэрацыю, разьмяркоўваўся выключна сярод пайшчыкаў. У зьвязку з недахопам пяску ўзмацніўся попыт на цукар-рафінад, які выдаваўся ў неабмежаванай колькасьці. Звароты канторы Цукравога трэсту склалі ў ліпені 1.130,000 руб. проці 920.000 р. у чэрвені.

Соль.

Попыт на соль усё павялічваўся, ня гледзячы на ўзмоцненую адгрузку. Солесындыкат усё-ж ня мог здаволіць прад'яўлены попыт. Звароты Солесындыкату па БССР склалі ў чэрвені 46.780 р., ці 5,025 тон солі, проці 3,764 тон у чэрвені, што дае павялічэньне звароту на 45 проц.

Прадукцыя мясцовай прамысловасьці.

У ліпені ўзмацніўся попыт на будаўнічыя цьвікі. Попыт гэта Белпайгандаль ня мог поўнасьцю здаволіць. Звароты Белпайгандлю БССР склалі ў ліпені 200.000 руб., проці 244.715 р. у чэрвені. У гэтых зваротах зьменшылася ўдзельная вага дзяржаўных органаў за кошт павялічэньня водпуску розьніцы і прыватным асобам.

Рынак скуранага сырцу.

Ліпень, як месяц сэзоннага зацішша, даў значнае зьмяншэньне загатовак дробнага сырцу. Загатоўкі-ж буйнага сырцу павялічыліся. У ліпені Усерасейскі Скураны Сындыкат загатовіў 14.159 штук буйных скур, проці 10,800 штук у чэрвені, і 41.282 штукі дробных скур, проці 90.000 штук у чэрвені. Плян загатовак па буйнаму сырцу выканан з перавышэньнем на 41,5 проц., а па дробнаму—на 13,5 проц.

Цэны.

Адпускныя цэны зьнізіліся па Гумоваму трэсту на 10 кап. на пару галёш, што складае 3 проц. Продасілікат з 1-га жніўня зьнізіў цэны на фаянс на 3,3 проц., на фарфар украінскі—на 3 проц. і на шкляную пасуду ў сярэднім на 7 проц. Па ўсіх іншых сындыкатах цэны засталіся на ўзроўні чэрвеньскіх.

ФІЗКУЛЬТУРА

Футбольны матч Менск—Віцебск.

У нядзелю 4-га верасьня, на спортпляцоўцы «Прафінтэрн» адбыўся міжгародні футбольны матч Менск—Віцебск для выяўленьня лепшай футбольнай каманды Беларусі. Матч прыцягнуў шмат гледачоў і скончыўся ў нічыю 1:1. Для канчатковага выяўленьня першынства, каманды спаткаюцца яшчэ раз.

Міжгароднія вэлё-гонкі Віцебск—Полацк.

У Віцебску па шашы адбыліся міжгароднія вэлё-гонкі полацкіх і віцебскіх вэлёсыпэдыстаў. Перамогу атрымаў Віцебск. Лепшыя вынікі Ісурына, паказаўшага ў гонках на 200 мэтраў—18 сэкунд і на 1 кілёмэтр—1 м. 42,6 сэк.

Да зачыненьня летняга спартыўнага сэзону.

У сярэдзіне верасьня ў Віцебску адбудуцца міжгародныя спаборніцтвы па грабнаму спорту віцебскіх і магілеўскіх фізкультурнікаў.

У той жа час адбудуцца сяброўскія спатканьні па лёгкай атлетыцы і баскетболу фізкультурнікаў Менску і Віцебску.

Гэтыя спаборніцтвы будуць апошнімі ў сэзоне.

Рознае.

КАМЕННАЕ ЛЮСТРА.

Англьскія архэолёгі знайшлі ў Брытанскай Калюмбіі люстра з чорнага каменя, вельмі добра адпаліраванае. Адзін найстарэйшы жыхар вёскі растлумачыў архэолёгам, што люстры перад тым, як глядзецца ў яго, намачвалі вадою, пасьля чаго ўсе рысы твару—вочы, валасы і г. д. былі вельмі ясна відны.

Находка гэта вельмі рэдкая.

ЗАБІТЫЯ АЎТАМАБІЛЯМІ.

Ня верыцца, што колькасьць людзей, забітых у Амэрыцы ў працягу сямі апошніх гадоў аўтамабілямі, перавышае колькасьць салдатаў, якія палі ахвярай вялікай вайны. Ад 1 студзеня 1921 г. да 31 сьнежня 1926 г. забіта аўтамабілямі 137.017 людзей, тады як у часе вайны амэрыканская армія страціла 120.030 чал. забітымі.

У працягу 7 гадоў аўтамабілі паранілі цяжка і лёгка звыш 3.500.000 асоб у Злуч. Штатах.

СУД.

Сваяк дапамог.

3-га верасьня ў Менскім акруговым судзе пад старшынствам тав. Жылінскага з удзелам прокурора Зубовіча і абаронцаў Залескага і Якімава разгледжана справа бандытаў Паўтаржыцкага, Прахарчука, Баркуна і Начоўкіна.

Суд прыгаварыў Паўтаржыцкага, Баркуна і Прахарчука да вышэйшай меры сацыяльнай абароны—на расстрэл.

Акалічнасьці гэтай справы і ўчынак памянёных злачынцаў у студзені 1926 году ўзбударажылі ўсю грамадзкую думку Беларусі, бо злачынства было зроблена ў вышэйшай меры зьверскае.

Жыхар вёскі Цыпляны, Шацкага раёну, Куба Ілясэвіч, займаўся кушнэрствам. Ня маючы дзяцей, ён з жонкаю ўкладаў сваю працу ў набываньне розных каштоўных рэчаў. Было ў яго і золата.

Блізкі сваяк Ілясэвіча—Асан Паўтаржыцкі „працаваў" на гаспадарцы ў м. Сьмілавічах. „Праца" яго на гаспадарцы складалася з таго, што ён гультаваў і шукаў лёгкай нажывы. Паўтаржыцкі меў добрае знаёмства з „патрэбнымі людзьмі" бандытамі Прахарчуком, Начоўкіным і Баркуном.

У канцы студзеня 1926 году гэтая кампанія спатканася ў піўнушцы, дзе і завяла гутарку аб тым, што няма дзе „пажывіцца".

Сваяк Ілясэвіча—Асан Паўтаржыцкі—запрапанаваў бандытам «добрую справу».

— У Цыплянах,—кажа ён,—ёсьць багаты кушнэр: мае золата, аўчынкі, адзеньне і інш. Трэба яго „пачысьціць".

— Мы яго [illegible]едаем. Цяжка будзе мець з ім „дзела"?

— Не твая справа, я буду з вамі і за добрыя вынікі ручаюся.

Згадзіліся. Запраглі каня і паехалі.

Ноччу, калі Ілясэвіч ужо спаў, пастукалі ў акно. Гаспадар адчыніў дзьверы, бо добра пазнаў голас сваяка Паўтаржыцкага. Сядзеў гутарылі. Калі Ілясэвіч пачаў дапытвацца, куды яны едуць і чаму так позна, бандыты накінуліся на яго зачапілі на шыю вяроўку і задушылі яго. У часе гэтай расправы Начоўкін расправіўся з жонкай Ілясэвіча. Ён зарубаў яе сякерай.

Забраўшы золата, 40 аўчынак, адзеньне і іншыя рэчы, бандыты селі на воз і паехалі.

Спачатку забойства мела характар загадачнасьці. Але праз дзень Крым. Вышук усіх злачынцаў затрымаў. Прызнаўшыся да прад'яўленага абвінавачаньня, Начоўкін сказаў, што Прахарчук таксама прымаў удзел у злачынстве. Прахарчук лічыў, што гэта пакараньне ня мае сілы, трэба толькі, каб Начоўкін больш не гаварыў. Будучы ў менскім папраўчым доме, Прахарчук 1-га сакавіка зарэзаў Начоўкіна, за што быў засуджан на 10 год зьняволеньня.

С. Азерскі.

СУДОВАЯ ХРОНІКА.

ЗА ЗАБОЙСТВА ВАРТАЎНІКА.

Пётра Есьман з в. Літвінава, Віцебскай акр., хацеў абакрасьці вайсковы рэчавы склад у Віцебску. Зрабіць пакражу перашкодзіў вартаўнік. Выстралам з абрэзу ад вінтоўкі Есьман забіў вартаўніка.

Суд прыгаварыў забойцу на 8 год зьняволеньня.

КРАЖА ЗБОЖЖА.

Андрэй Кухарэнка жыў у м. Лагойску ў камунальным доме, у якім побач быў магазын са збожжам лагойскай бальніцы і камітэту ўзаемадапамогі. Добра ведаючы ўмовы начной варты магазыну, Кухарэнка, падабраўшы ключ, сыстэматычна краў з магазыну збожжа і гэткім чынам пакраў 18 п. 9 ф. Менскі Акруговы Суд прыгаварыў: Андрэя Кухарэнка на тры гады зьняволеньня, скараціўшы яму кару да 6 месяцаў з прычыны нязначнасьці страты

Апавяшчэньне.

— 9 верасьня а 2-ой гадзіне ў габінэце палітасьветпрацы адбудзецца сход усіх загадчыкаў школ МАЛАПІСЬМЕННЫХ і лікпунктаў гор. Менску. Прысутнасьць абавязкова.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА.

Лешакову-Апанасу.—Зьвярнецеся ў бліжэйшую ячэйку КП(б)Б, яна дасьць адказы на ўсе вашы запытаньні.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА.**

ТЭАТР-КІНО «КУЛЬТУРА».	МАСТАЦКІ БАЯВІК „ЗАРЭ" драма ў 7-х частках. Звыш праграмы—ХРОНІКА СОВКІНО № 83.
КІНО «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА».	ВЫДАТНАЯ НАВІНКА ПАРЫЖА! ВЯЛІКІ МАСТАЦКІ ТВОР. „ПОД ПЕСНЬ КОЛЕС" жыцьцёвая трагэдыя ў 7-х частках. Звыш праграмы—КІНО-ХРОНІКА № 38.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	Грандыёзны нямецкі баявік „НИНИШ" драма ў 8 частках. У гал. ролі папулярн. акторка ОСЬСІ ОСВАЛЬД.

Как научиться писать художественные произведения.

В. Вересаев.—Что нужно для того, чтобы быть писателем, 25 к. Проф. **Г. Шенгели.**—Как писать статьи, стихи и рассказы, 80 коп. **В. Шкловский.**—Техника писательского ремесла. 50 коп. **А. Чичерин.**—Литература, как искусство слова. 1 рубль 40 коп. **Грифцов.**—Теория романа 1 р. 50 к. **Нусинов.**—Исторический роман. 3 руб. Проф. **Мюллер-Фрейенфельс.**—Поэтика. 80 коп. **Шульговский.**—Занимательное стихосложение. 1 р. 10 к. Проф. **Г. Шенгели.**—Практическое стиховедение. 1 рубль. **А. Бородин.**—В помощь начинающему драматургу. 60 коп. **Пудовкин.**—Кино-сценарий. 30 коп. Проф. **А. Артюшков.**—Звук и стих. 50 к. Проф. **В. Артюшков** и **Г. Шенгели.** (ред.)—Энциклопедия стиховедения. 1 руб. **Томашевский.**—Теория литературы. 1 р. 10 коп. **Волькенштейн.**—Закон драматургии. 1 р. 20 к. **И. Соколов.**—Кино-сценарий. 50 к. **Юренев и Иркутов.**—Составление сценария. 1 р. 10 коп. **Л. Сабанеев.**—Музыка речи. 2 руб. **Н. Тарабукин.**—Что нужно знать, чтобы сделать плакат, лубок, рекламу, смонтировать книгу, газету и афишу. 1 р. 50 к. **Ф. Коган.**—Как нужно декламировать стихи. (Приемы выявления стихотворной формы). Практическое руководство для клубных и школьных драм-кружков и для самообразования. 81 стр. 50 к. **А. В. Голдобин.**—Как писать сценарии. 60 коп. Проф. **В. Сережников.**—Искусство художественного чтения 1 р. 50 к.

Заказы, на все имеющиеся на рынке книги по теории литературы и поэтике, истории литературы, художественной беллетристике русской и иностранной, выполняются наложенным платежом немедленно. Составление, пополнение и комплектование библиотек. Требование и деньги (можно марками) направлять по адресу: Москва, 155, Малая Бронная, 10, помещение 3, „Книжная полка".

Разыскиваю мальчика ПУТЯТО Иосифа-Степана; находился в детском доме г. Игумена в 1921 г., возраст 16 лет. Лиц, знающих о его местонахождении, просят сообщить доплатным письмом по адресу: г. Оренбург, Бухарский переулок, № 11, 1-й дорожный участок казакомесо НОВИЦКОЙ М. А.

ВСЕМ НЕОБХОДИМО ПРИОБРЕСТИ АВТОМАТИЧЕСКИЙ **СЧЕТЧИК,** который без всяких знаний МОМЕНТАЛЬНО дает готовые результаты умножения, деления и вычисления процентов. Высылается немедленно по получении заказа и 50 к. За пересылку и упаковку 20 к., всего 70 к. (можно марками). Наложенным платежом высылается от 3 руб.

Заказы и деньги направлять по адресу: Москва 155, Малая Бронная, 10, помещение 3, „КНИЖНАЯ ПОЛКА".

Падпісвайцеся НА ГАЗЭТУ „Савецкая Беларусь" на ВЕРАСЕНЬ месяц і да канца году. ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ШТОДНЯ.

ЛЮБУЮ КНИГУ по всем отраслям знания и техники, литературы и искусства немедленно высылает наложенным платежом книжный магазин **„КНИЖНАЯ ПОЛКА"**. Разыскание и высылка редких и распроданых изданий. Заказы и деньги адресовать: МОСКВА, 155, Малая Бронная, 10, помещение 3, „Книжная Полка".

ПРАДАЕЦЦА зрыў-папера, макулатура і старыя газэты. Спытацца ў канторы газэты „Савецкая Беларусь" (рог вуліц Карла Маркса і Ленінскай, 2-гі дом Саветаў).

[illegible] 24864.

1-я Дзяржаўная друкарня.